

**PÄRNU MAAKONNA
RAHVARAAMATUKOGUDE
2025. AASTA TEGEVUSE ARUANNE**

Sisukord

1	Aasta lühikokkuvõte.....	3
2	Juhtimine ja personal.....	7
3	Hoone ja ruum. Ligipääsetavus. Innovatsioon	16
4	Kogude kujundamine	24
5	Lugejateenindus ja raamatukoguteenused.....	31
6	Raamatukogu turundus.....	56
7	Eesmärgid tulevaks aastaks	58

1 Aasta lühikokkuvõte

Kogu aasta möödus Eesti Raamat 500 tähistamise tähe all. Toimused raamatuaastale pühendatud tähestikunäitused, raamatunäitused, kohtumised kirjanikega, kirjandus- ja muusikaüritused, raamatuaasta vaiba ühistikkimine. Samuti toimusid antud teemale pühendatud ajaloonäitused, osad neist ka rändnäitused.

Mitmed Pärnumaa raamatukogud avati uutes või remonditud ruumides: Pärnu Keskraamatukogu Mai haruraamatukogu, Kesklinna raamatukogu teabekirjanduse osakond ja Tõstamaa raamatukogu; Põhja-Pärnumaa valla Tootsi ja Libatse raamatukogud; Lääneranna valla Lõpe ja Varbla raamatukogud.

1.1 Millised olid aruandeaasta tähtsündmused?

Linnaruuminäitus „Poeetiline Pärnu“ – Pärnu Keskraamatukogu, Pärnu Muuseumi ja teater Endla koostöös valimised näitus oli üleval 5. aprillist 31. oktoobrini. Kolmteist infotahvlit Pärnust kirjutatud luuletustega olid üleval kesklinna, rannapiirkonnas, Ülejõel ja endises Riia agulis. Infotahvlitelt sai lugeda luuletusi ning kuulata nende esitusi Endla teatri näitlejatelt. Lisaks olid tahvlitel ajaloolised fotod kohast, millest luuletus räägib, luuletaja portree ning lisateavet autori ja tema loomingu kohta. QR koodi abil sai Endla näitlejate esituses ka luuletust kuulata. Näitus tutvustas pärnakatele ja Pärnu külalistele luuletusi, mis kirjutatud Pärnust.

Eesti Raamat 500 raames „Kutse vaibale“ piltvaiba tikkimine 02.04-22.04 Pärnu Keskraamatukogus.

Suur üleriigiline mõistatamismäng: “Avasta Eesti raamatukogusid!”. Tähtsündmuseks kujunes Eest Vabariigi presidendi härra Alar Karise visiit Kihnu raamatukokku, kust president templimängu alustas, vastates korrektsetele küsimustele, mille järel sai mängu passi Kihnu raamatukogu templi.

Uutes ruumides avati Pärnu Keskraamatukogu Mai raamatukogu, Põhja-Pärnumaa Tootsi raamatukogu, Lääneranna valla Varbla ja Lõpe raamatukogud. Remonditi ja kaasajastati Pärnu Keskraamatukogu Tõstamaa raamatukogu ning kujundati ümber Pärnu Keskraamatukogu kesklinna raamatukogu 3. korrus.

Pärnu Keskraamatukogu kesklinna raamatukogu hakkas laenutama Pärnu Muuseumi ühispileteid.

Tori valla raamatukogu eestvedamisel toimus jutufestival Tori Lori. Toimus jutuvestjate ja kirjanike tuur Tori valla raamatukogudes, lasteaedades ja koolides. Tänu festivalile kohtusid Tori valla lapsed Jaanus Vaiksoo, Indrek Koffi, Aidi Valliku, Markus Saksatammega. Jutuvestmise töötubasid juhendasid Piret Päär, Aili Laak ja Jaak Känd.

Millised olid tegevused teema-aastal?

2025. aasta oli raamatukogudele tähtis aasta, sest kogu aasta vältel tähistati eestikeelse raamatu 500. juubeliaastat. Raamatukogud olid tavapärasest enam „pildis“. Seoses sellega korraldati üritusi ja lugejamänge, kutsuti esinema kirjanikke ning tehti raamatute väljapanekuid. Raamatukogudes olid raamatuaasta puhul üleval tähestikunäitused. Samuti korraldati mälumänge, lugemisbingosid. Suurenes eesti kirjanduse lugemine ja laenutamine. Võeti osa üleriigilisest aktsioonist – raamatuaasta piltvaiba tikkimisest.

Aasta alguses oli Pärnu Keskraamatukogu I korruse galerii vitriinkappides näitus "Rariteetid Pärnu Keskraamatukogu varamust". Näitus juhatas majas sisse raamatuaasta suuremad näitused. I korruse galeriis olid eksponeeritud Pärnu Keskraamatukogu vanimad (1779-1950ndad) ja haruldasemad trükised. Tõstamaa raamatukoguhoidja tutvustas Tõstamaa osavallaga seotud kirjanikke ja raamatute autoreid. Tutvustused toimusid 1x kuus nii sotsiaalmeedias kui Tõstamaa osavallalehes „Tõstamaa tuuled“. Oluline oli ka eelpoolmainitud linnaruuminäitus „Poeetiline Pärnu“.

Häädemeestel tutvustati uut kohalikku Äädemeeste Aabitsat.

Pärnumaa raamatukogud võtsid osa järgmistest üleriigilistest üritusest ja tähtpäevadest: eesti kirjanduse päev/kooslugemise päev, emakeelepäev, ettelugemispäev, lugemistund, uudishimupäev, raamatukogupäevad, põhjamaade kirjanduse nädal, täiskasvanud õppija nädal, kampaania „Tund enne und“.

1.2 Millised olid uued märkimisväärsed tegevused ja teenused?

Pärnu Keskraamatukogu teabekirjanduse osakonnas toimus ruumide reorganiseerimine koos samaaegse fondi korrastamisega. Kaotati saksa saali suletud seintega ruum. Saksa saal ja muusikaosakond ühendati teabekirjanduse osakonnaga omavahel ühtseks teabekirjanduse osakonnaks. Saalid said uue liigendamise tõttu juurde vaiksemaid mugavaid nurgakesi ja kasutajakohti - endiselt 72-lt tõusis see 110-le.

Uues Mai raamatukogus hakati külastajatele pakkuma uusi teenuseid järgmiste tehnoloogiliste vahenditega: kilelõikur, printer-kilelõikur, termopress. Kohapeal abistab kliente raamatukogu töötaja. Huvilistel on võimalik nende vahendite abil teha tekstiilidele oma valitud logosid ja valmistada kleepse. Lisaks saab kasutada õmblus-, katte- ja overlokmasinat.

Mai raamatukogu sai endale ka raamatukapi, iseteenindusautomaadi ja PrintinCity teenuse, üle mindi RFID-põhisele laenutusele.

Pärnu Keskraamatukogu Kesklinna raamatukogust saab alates 2025. a aprillist laenutada Pärnu Muuseumi ühispileteid. Laenutamiseks on 3 üksikpiletit ja 3 perepiletit. Ühe piletiga saab külastada nii Pärnu Muuseumi peamaja kui ka Koidula muuseumi ja Punast torni.

Alates 16.10.2025 pakub Tori valla Are raamatukogu Are Kooli põhikogu teenust.

Põhja-Pärnumaa Tootsi raamatukogu kolis uutesse ruumidesse kohalikus Vändra Coopi poes, ettevõtte raamatukogult renti ei võta, maksta tuleb ainult kommunaalkulud. Selle teo eest omistati Vändra Tarbijate Ühistule Pärnumaa aasta kultuurivaldkonna toetaja tiitel. Tootsi raamatukogu ruumides saab nüüd korraldada erinevaid töötubasid, sest seal on pärast kolimist eraldi ruum kohtumisteks, töötubadeks ja seltsitegevuseks. Töötubade tegemine sai kohe hoo sisse.

1.3 Kas aruandeaastaks seatud eesmärgid täideti?

Pärnu Keskraamatukogu eesmärgiks oli 2025. aastal koostada uus arengukava ja see 2026. aastal vastu võtta. Toimusid arutelud, kus osalesid kõik Pärnu Keskraamatukogu töötajad, nõukogu ja linnavalitsuse kultuuriteenistuse esindajad. 2026. aasta alguses esitati Pärnu Keskraamatukogu arengukava aastateks 2026-2031 linnavalitsusele kinnitamiseks.

Täidetud sai ka aastaid õhus olnud eesmärk – Pärnu Keskraamatukogu Mai haruraamatukogu avati 2025. aasta jaanuaris uutes, kaasaegsetes ruumides.

Valmistudes ÜÜRSile üleminkuks seadsid Pärnumaa raamatukogud eesmärgiks korrastada kogud ning võtta kasutusele unikaalsed vöötkoodid, lõpuni sellega veel pole jõutud, kuid üle poole raamatukogude fondist on varustatud uute, unikaalsete vöötkoodidega.

Hea uudis on see, et Lääneranna valla Vatla raamatukogu saab edasi tegutseda Vatla mõisa ruumides, kuna selle müük peatati. Lõpe ja Varbla harukogud kolisid uutesse ruumidesse. Koonga raamatukogus tehti raamatufondi inventuur, Lõpel jäi see kolimise tõttu ära.

Tori valla raamatukogul oli eesmärgiks ettevalmistustööde teostamine Tammiste haruraamatukogu loomiseks. Sellega seoses osalesid raamatukoguhoidjad ja direktor erinevates projektides.

Kuna 2025. aastal hakkas Häädemeeste valla Võiste raamatukogu juhataja tööle nii Uulu kui ka Võiste raamatukogus, siis kõige olulisemaks eesmärgiks oli see, et seoses uute lahtiolekuaegadega säiliks Uulu Raamatukogu lugejatel võimalus raamatukogu endises mahus külastada. Suures osas sai eesmärk täidetud, sest ühe inimese töötamine kahes raamatukogus toimus. Samas lugejate ja külastuste arv siiski oluliselt langes Uulu raamatukogu lahtiolekuaegade vähendamise tõttu.

1.4 Üle-eestilise rahulolu-uuringu rahuloluindeks

Rahuloluindeks:

Häädemeeste raamatukogu 9,8

Kihnu raamatukogu 10

Kilingi-Nõmme raamatukogu 9,8

Lääneranna raamatukogu 9,7

Põhja-Pärnumaa raamatukogu 9,9

Pärnu Keskraamatukogu 9,7

Surju raamatukogu 9,9

Tori valla raamatukoguteenuse 9,9.

Uulu raamatukogu 9,6

Võiste raamatukogu 9,6

Küsitluse vastuste põhjal olid lugejad Pärnumaa raamatukogude teenustega väga rahul. Korduvalt tõsteti esile töötajate abivalmidust, usaldusväärsust ja kompetentsust. Esile tõsteti nõu personaalset teenindust. Lugejate põhimureks väiksemate raamatukogude puhul oli, et ega jumala pärast raamatukogu kinni ei panda. Uuenduskuuri läbinud raamatukogude puhul kiideti uusi värskeid ruume. Samuti olid lugejad väga rahul raamatukapi ja tagastuskasti teenusega. Osa lugejaid leidis, et raamatuvalik võiks suurem ja mitmekesisem olla.

2 Juhtimine ja personal

Maakonna nimi	1. Elanike arv	2.1 Registrikoodiga raamatukogude arv	2.2 Keskraamatukogude arv	2.3 Haruraamatukogude arv	2.4 Rändraamatukogude arv	2.Kokku (2.2+2.3+2.4)	3.Teeninduspunktid e arv
2024	87 576	10	6	36	0	42	5
2025	87 239	10	6	36	0	42	5

2.1 Juhtimine

2.1.1 Muudatused raamatukoguvõrgus

Pärnumaa seitsmest KOV-ist neljas on moodustatud keskraamatukogud harukogudega. Kihnu väikevallas on üks raamatukogu. Häädemeeste vallas on ühinenud endise Häädemeeste valla raamatukogud, kuid endise Tahkuranna valla kaks raamatukogu on jäänud kumbki oma registrikoodiga. Samuti on eraldiseisev Saarde vallaga ühinenud Surju valla ainuke raamatukogu. Kilingi-Nõmme on keskkogu kahe harukoguga. Nii Häädemeeste kui Saarde vallas on keskkogude loomine plaanis, kuid oodatakse ikka veel uue rahvaraamatukogude seaduse kehtima hakkamist. Kahjuks on uue seaduse vastu võtmine viibinud juba aastaid.

2.1.2 Rahvaraamatukogu nõukogu

2025. aasta novembris saadeti laiali Pärnu Keskraamatukogu senine nõukogu koosseis, uus nõukogu koosseis kinnitati detsembris. Uue nõukogu esimene kohtumine toimub 2026. aasta jaanuaris. Eelnev nõukogu käis koos kord kvartalis.

Saarde Vallavalitsuse hallatavatele raamatukogudele moodustati (21.05.2025-20.05.2028) uus ühine, 5-liikmeline nõukogu. Nõukogu liikmed esindavad vallavalitsust, raamatukogusid ja lugejaid. 01.01.2026. a jõustub uuendatud „Saarde valla arengukava 2026-2035 ja eelarvestrateegia 2026-2029”.

Toimiv nõukogu on olemas ka Tori valla raamatukogul.

2.1.3 Rahvaraamatukogu arengukava

[Pärnu Keskraamatukogu arengukava 2019-2025](#)

2025. aasta jooksul toimusid arutelud uue arengukava koostamiseks. Uus Pärnu Keskraamatukogu arengukava 2026-2031 kinnitatakse 2026. aasta alguses.

[Tori Valla Raamatukogu arengukava 2025-2028](#)

Põhja-Pärnumaa, Kihnu, Lääneranna, Saarde ja Häädemeeste valla raamatukogudel puudub kehtiv arengukava. Põhja-Pärnumaa Raamatukogul on plaanis luua oma arengukava.

Saarde valla ja Põhja-Pärnumaa raamatukogud on kajastatud valla arengukavades:

2.2 Eelarve

Tulud ja kulud	Seisuga 31.12.24 €	Seisuga 31.12.25 €	Muutus %
Tulud kokku	2 992 754	2 882 431	-3,7%
Kulud kokku*	2 992 754	2 864 590	-4,3%
Tööjõukulu**	1 895 555	1 949 654	+2,8%
Komplekteerimiskulu	430 318	412 248	-4,2%
sh KOV-ilt	252 800	248 097	-1,9%
sh riigilt	177 507	164 151	-7,5%
sh KuM-ilt	177 507	164 151	-7,5%
Investeeringukulu***	280 337	45 664	-83,7%
sh KOV-ilt	228 618	41 835	-81,7%
sh riigilt	51 719	3 829	-92,6%
sh KuM-ilt	51 719	3 829	-92,6%
Infotehnoloogiakulu	137 443	63 529	-53,8%

* Kulud kokku ei võrdu alumiste kuluridade summaga

**Tööjõukulu koosneb palkadest, preemiast, hüvitistest ja muudest rahalistest väljamaksetest personalile koos sinna juurde kuuluvate maksudega.

***Investeeringukulu alla kuuluvad kulud sõltuvad KOV-ist ja tema investeeringuid reguleerivatest dokumentidest.

Märkimisväärselt on kahanenud ainult investeeringukulu, sest 2024. aastal said Pärnumaa raamatukogud tänu raamatukogu kiirendile teostada mitmeid suuremaid projekte. 2025. aastal sai kiirendist väikese summa vaid Kilingi-Nõmme raamatukogu.

2.2.1 Raamatukogude projektid

Projekti nimi	Toetuse allikas	Projekti periood	Eraldatud summa	Projekti üldmaksumus	Staatuse (lõpetatud, käimasolev)
Pärnumaa raamatukoguhoidja tähistab Eesti Raamat 500 teema-aastat	Rahvaraamatukogude arendusprojektid, koolitustegevused. Kultuuriministeerium	01.01-31.12	1333.33	5 681.80	Lõpetatud
Kõmsi ja Virtsu kooli Lugemisisu preemiareis Haapsallu	Hanila Toetusgrupp	01.05-30.06	400	750	Lõpetatud
Kiirendi. Kilingi-Nõmme raamatukogu	Kultuuriministeerium	2025-2026	3829	7658	Käimasolev

Tori vald. Isikukeskse erihoolekande teenusmudeli rakendamine kohalikus omavalitsuses ehk ISTE projekt	Erihoolekande teenusmudeli katsetamist rahastatakse ESF vahenditest TAT „Sotsiaalkaitse ja pikaajalise hoolduse kättesaadavus“ alategevus „Integreeritud, isikukeskse ja paindliku erihoolekandeteenuste süsteemi katsetamine“	Jaanuar-detsember 2025	314	314	Käimasolev
Tori valla raamatukogu VI lasteraamatupäeva läbiviimine	Laste ja noorte huvihariduse ja -tegevuse toetus	Aprill 2025	1500	2000	Lõpetatud
Tori vald. Nelja valla raamatukogude töötajate ühiskoolitus „Keeruline klient“	Rahvaraamatukogude arendusprojektid (määruse § 3 lõike 1 punktides 1-4 nimetatud koolitustegevused) Kultuuriministeerium	Aprill 2025	Türi raamatukogu oli taotleja	Omaosalus – transport 320	Lõpetatud

Pärnu Keskraamatukogu projekt „Pärnumaa raamatukoguhoidja tähistab Eesti Raamat 500 teema-aastat“ võimaldas kogu aasta vältel pakkuda Pärnumaa raamatukoguhoidjatele erinevaid kvaliteetseid koolituspäevi, aga ka harivaid õppereise. Koolitused on välja toodud punkti 2.3.3 all. Kõik raamatukoguhoidjad ja vallaraamatukogude direktorid olid koolituspäevadega väga rahul, sest sellises mahus nad rahaliselt seda ise ei suudaks oma töötajatele pakkuda. Kuigi suurem osa koolituspäevade rahastusest tuli Pärnu Keskraamatukogu eelarvest, oli ka projektitoetusest suur abi.

ISTE projekt (Tori vald) toetas raamatukogu võimekust pakkuda teenuseid, mis arvestavad erihoolekandeteenust vajavate inimeste individuaalseid vajadusi. Projekti tulemusel paranes raamatukogu valmisolek kohandada teenuskeskkonda ja tegevusi ligipääsetavamaks, pakkuda sihtrühmale sobivat infot ja tuge ning teha tihedamat koostööd sotsiaalvaldkonna spetsialistidega. See suurendas raamatukogu rolli kogukonda integreeritud, turvalise ja toetava keskkonnana, kus ka erihoolekandeteenust kasutavad inimesed saavad osaleda kultuuri- ja infotegevustes senisest võrdsemalt. Projektis osalesid Sindi haruraamatukogu töötajad, kes korraldasid projektiga seotud sündmusi väljaspool oma põhitööd.

Tori valla raamatukogu VI lasteraamatupäev suurendas laste lugemishuvi ja toonitas raamatukogu rolli haridus- ja kultuurikeskuseks. Üritus tõi raamatukokku rohkem lapsi ja peresid ning tugevdas koostööd koolide ja lasteaedadega.

Nelja valla raamatukogude ühiskoolitus „Keeruline klient“ tõstis töötajate suhtlemisoskusi keerulistes teenindussituatsioonides.

2.3 Personal

Tabelis on töötajate ja töökohtade arv koos tehnilise personaliga, Pärnumaa raamatukogudes töötab 80 raamatukoguhoidjat 73,25 töökohaga

Töötajate arv	Täidetud töökohtade arv (FTE)
97	86,1

2.3.1 Olulisemad muudatused personali korralduses

Pensionile läks 55-aastase tööstaažiga kauaaegne Pärnu Keskraamatukogu lasteraamatukoguhoidja. Lisaks pensioneerusid kogude arenduse osakonna juhataja ja Mai raamatukogu raamatukoguhoidja. Üks lasteosakonna raamatukoguhoidja läks tööle kogude arenduse osakonda, tööle võeti 3 uut töötajat (2 lasteosakonna raamatukoguhoidjat ja 1 Mai raamatukogu raamatukoguhoidja). Seoses teabekirjanduse, saksa saali ja muusikaosakonna töö ümberkorraldamisega lahkus töölt üks sealne raamatukoguhoidja.

2025.a aasta oktoobris läks Lääneranna valla Virtsu haruraamatukogu kauaaegne töötaja pensionile. Tema asemele läks raamatukoguhoidjaks Lihula raamatukogu töötaja, kes oli töölt 0,6 kohaga. Sellest tulenevalt muutusid Virtsu raamatukogu lahtioleku ajad ühe päeva vähemaks. Lihulasse võeti tööle uus töötaja 0,2 kohaga.

Põhja-Pärnumaa Tootsi haruraamatukogu raamatukogu töökoormus tõusis seoses kolimisega ja avamisaegade pikenemisega 0,8lt 1,0le. Kaisma haruraamatukogus töötab alates septembrist uus töötaja. Pärnjõe raamatukoguhoidja töökoormuse muudatus seoses pensionile jäämisega 1,0 kohalt 0,5. Muudatused toimusid ka lahtiolekupäevades, alates septembrist raamatukogu avatud 3 päeval nädalas varasema 2 asemel.

Häädemeeste valla Uulu Raamatukogu juhataja, kes töötas raamatukogus 1974. aastast läks pensionile. Töö võttis üle Võiste raamatukogu juhataja, kes töötab Uulu Raamatukogus 0,65 töökoormusega juhataja kohusetäitjana. Kuna valla arengukava näeb 2026. aastal ette (2025. aastal ühinemist ei toimunud) valla raamatukogude ühinemist üheks asutuseks, siis uut töötajat

raamatukogule ei otsitud ja ühe raamatukogu töötaja täiskoht on jagatud kahe erineva raamatukogu vahel.

2.3.2 Erialahariduse ja kutse omandamine

Põhja-Pärnumaa raamatukogu juht läbis kutsekoolituse ja omandas raamatukoguhoidja kutse 7. taseme.

2.3.3 Täienduskoolitused

Koolitusteema	Raamatukogude arv, kust koolitustel osaleti
Juhtimine, sh projektijuhtimine	4
Digi- ja meediapädevused	23
Isikuandmete kaitse ja autoriõigused	3
Klienditeenindus	4
Kogude kujundamine ja haldamine	3
Koolituste ja ürituste korraldamine, sh koolitamine	6
Kultuur ja kirjandus	35
Ligipääsetavuse tagamine ning erivajadustega või puuetega inimeste teenindus	6
Meeskonnatöö ja koostööoskused	17
Raamatukogutöö kvantitatiivne ja kvalitatiivne hindamine, sh statistika ja uuringud	5
Teenuste pakkumine ja arendus	10
Terviseedendus, liikumisharrastus	18
Tuleohutus, kriisiks valmistumine, esmaabi	6

Paljud Pärnumaa raamatukoguhoidjad kuulasid Aleksander Sibulale pühendatud erialapäeva Lastekirjanduse Keskuse korraldatud info- ja koolituspäevade, Lugemisisu koolituspäeva ja emakeelepäeva ülekannet veebis, samuti kuulati RaRa korraldatud infoseminare veebis. Võeti osa raamatukogupäevade avamisest ja maaraamatukoguhoidja päevast.

Aasta jooksul läbitud erinevad koolitused ja teabepäevad toetasid otseselt raamatukogutöötajate igapäevatööd ja teenuse kvaliteeti. Lastekirjandusalased koolitused andsid parema ülevaate uuemast kirjandusest ja suundumustest. See aitab soovitada raamatuid teadlikumalt ning arvestada eri vanuses laste huvide ja lugemisoskusega. Infootsingu koolitused tugevdasid oskust kiiresti ja usaldusväärset infot leida. See on oluline nii õpilaste juhendamisel kui ka täiskasvanud lugejate toetamisel. Raamatukogutöötaja roll üha muutub selgemalt suunajaks,

mitte pelgalt allika kätte andjaks. Klienditeeninduse ja meeskonnatöö koolitused parandasid suhtlemisoskust ja koostööd. Igapäevases töös aitab see paremini toime tulla erinevate ootuste ja olukordadega ning loob ühtsema ja toetavama töökeskkonna. Tehisaru ehk AI-ga seotud koolitused pakkusid raamatukogutöötajale praktilisi töövahendeid ja aitasid mõista muutuvat infokeskkonda. Igapäevatöös saab tehisaru kasutada infootsingu ja tekstidega töötamise toetamisel. See aitab kiiresti koondada taustainfot, koostada lihtsamaid tekste, sündmuste kirjeldusi ja õppematerjale. Juhtimis-, projektijuhtimis- ja koostööoskuste koolitused on parandanud teenuste planeerimist, ürituste ettevalmistust ning meeskonna võimet teenuseid süsteemselt arendada. Klienditeeninduse, ligipääsetavuse ja erivajaduste koolitused tõid teenustesse suurema empaatia ja oskuse kohandada teenuseid erinevatele sihtgruppidele.

Kultuuri-, kirjandusekoolitused rikastasid sisupakkumist ning andsid uusi ideid programmide, lugemisalगतuste ja kogukonnategevuste arendamiseks.

Kiideti Tartu Ülikooli poolt Tallinnas korraldatud kolmepäevast koolitust „Digitehnilised lahendused fotoarhiivide korrastamiseks ja esitlemiseks raamatukogudes“. Koolitus aitab korrastada raamatukogudes olevaid arhiive. Digi-, meedia- ja AI-pädevused võimaldasid luua kasutajasõbralikumaid lahendusi, parandada info kättesaadavust ning rakendada tehnoloogiat teenuse arendusprotsessis.

Aruandeaastal keskendus Tori valla raamatukogu direktor koolitustele, mis toetasid Tammiste kogukonnakeskuse ja sinna rajatava raamatukogu teenuste kujundamist ning kogukonna kaasamist. Omandatud teadmised parandasid sihtgruppidele sisendi kogumise kvaliteeti ja teenusekujunduse meetodikate rakendamist. Koolitused tugevdasid võimet koordineerida töörühma tegevusi ja koostada projekti jaoks vajalikke dokumente. Õpitu rakendus otseselt Tammiste kogukonnakeskuse raamatukoguteenuste planeerimises ja kasutajakeskse teenusemudeli kujundamises.

Pärnu Keskraamatukogu korraldatud maakondlikud õppepäevad					
Kp	Koolituse teema	Koolitaja	Koolituse maht (AK)	Raamatukogu hoidjate arv	Lektori tasu (EUR)
31.01	Eesti naiskirjandus ja naiskirjanikud	PhD Eve Annuk, Eesti Kirjandusmuuseumi vanemteadur	4	67	750
28.02	Kriisiks valmistumine	Pärnumaa naiskodukaitse; Pärnumaa Noorkotkad	4	53	0
25.04	Ülevaade vaimse tervise spektrist, psüühikahäiretest, tööst erivajadustega inimestega	Psühholoog Indrek Linnuste (MA), MTÜ Amanita/Solve et Coagula	4	61	300
30.05	Kihnu ringreis; loeng + raamatu „Minu Kihnu tutvustus“	Mare Mätas (MA) pärimuskultuuri spetsialist		40	122+transport, toitlustus, muuseumi piletid
29.08	Lääne-Virumaa ringreis – mööda raamatu „Sagadi paruni mõrvalood“ radasid	Giid Ain Kütt, RMK Sagadi mõisa muuseum		55	250 +transporti ja toitlustuse kulu
26.09	Tööõnn - õnnest ja tasakaalust muutlike aegade kiuste	Psühholoog Tiina Saar – Veelmaa (MA), Eesti Kunstiakadeemia külalislektor	5	61	2500
31.10	Vaimse tervise tasakaalus hoidmine läbi füüsilise liikumise Jõulumäe Tervisekeskuses	Anu Piiraja (treener, Pärnu Aasta terviseedendaja)		65	300+transport, toitlustus, ruumirent
28.11	AI, ChatGPT, uuemad arengud ja praktikad	Diana Poudel (MA), TÜ nooremteadur	5	60	1500
7.12	ERMi külastamine - Jan Kausi koostatud ulgukirjanduse näitus “Kaotusest laotusse”			21	Transporti ja muuseumi piletite kulu

Pärnu Keskraamatukogu korraldas 2025. aastal Pärnu linna ja maakonna raamatukoguhoidjatele (79) kokku 9 kvaliteetset koolituspäeva. Neist viiel korral toimusid koolituspäevad Pärnu Keskraamatukogus ja neljal korral sõideti Pärnust välja.

Maakonna kõigi valdade raamatukoguhoidjad on rahul Pärnu Keskraamatukogu korraldatud koolitustega, sest need laiendavad töötajate silmaringi, vastavad kutsestandardi pädevustele ja on väga mitmekesised. Koolitusi peetakse väga vajalikeks. Väikesed raamatukogud ei saaks oma eelarvest antud mahus koolitusi endale lubada.

Tori valla raamatukogu direktori sõnul on Pärnu Keskraamatukogu poolt läbiviidavad koolitused sisukad, professionaalselt ette valmistatud ning vastavad valla raamatukogude vajadustele. Küllastajatele on selgelt teada, et iga kuu viimasel reedel on vallas raamatukogud suletud, mistõttu koolitustel osalemine ei häiri tavapärast teenindust. Raamatukoguhoidjatele ei valmista Pärnusse kokku sõitmine raskusi ning kaugemal toimuvate koolituste maksumus on valla raamatukogu eelarves hästi planeeritav.

Enne maakondlikke koolitusi peavad Tori valla raamatukogu töötajad sisemisi töökoosolekuid Pärnu Keskraamatukogus, mis toetab infovahetust ja ühtset tegutsemist. Äärmiselt oluliseks peab Tori valla raamatukogu direktor ka Pärnu Keskraamatukogu korraldatud igakuiseid veebikohtumisi valdade raamatukogujuhtidele – need toimivad ühtaegu nii praktiliste infotundide kui sisuliste minikoolitustena.

Integratsiooni Sihtasutuse keeleläheteuse programmi kaudu käisid Pärnu Keskraamatukogus eesti keelt täiendamas 3 töötajat Ida-Virumaa raamatukogudest, keda juhendasid Pärnu Keskraamatukogu töötajad.

Teabekirjanduse töötaja käis Tallinna Kännukuke raamatukogus vaatlemas ning teadmisi kogumas, kuidas nemad oma tehnoloogiatura kureerivad ning sai näpunäiteid kilelõikuri ja klepsuprinteri kasutamiseks. Antud teadmiste abil alustas ta oktoobrikuus Mai raamatukogu tehnoloogiatoas uue teenuse pakkumist ja hiljem uue töötaja koolitamist.

Pärnu Keskraamatukogu teeninduse peaspetsialist on raamatukogude statistika ja juhtimise töölaua töörühmas ning ÜÜRS: raamatukogusüsteemi tarkvara töörühmas, ilukirjanduse osakonna töötaja on ÜÜRSi e-kataloogi töörühmas ja kogude arenduse raamatukoguhoidja võtab osa e-laenutuse nõukoja ning komplekteerimise töörühma tööst. Kogude arenduse osakonna juhataja on „teaviku teekonna“ töörühma liige. Pärnu Keskraamatukogu direktor on

ERÜ juhatuse liige, RaRa juures tegutseva täiendkoolituse töörühma liige, ERÜ kutsekomisjoni liige ja IFLA *Marketing&Management Standing Committee* juht.

2.3.4 Statistiline aruandlus ja tegevuse analüüsimine

Maakonnaraamatukogu töötajad kontrollisid Pärnu maakonna vallaraamatukogude ja harukogude esitatud statistilisi aruandeid RaRa lehel. Aasta alguses pidi tööle hakkama RAJU programm, kuid seda ei juhtunud ja nii tuli aruandeid menetleda vanas harjumuspärasel programmis. Kogude arvestust kontrollis kogude arenduse osakonna töötaja kes tegeleb komplekteerimisega maakonna raamatukogudele ja peab nende rahalist arvestust. Ülejäänud osad vaatas üle teeninduse peaspetsialist. Ebakõladega seoses võeti ühendust otse aruande sisestajaga ja vaadati küsimusi tekitavad kohad üle ning vajadusel parandati vead kohe ära. Kõik aruanded esitas RaRa-le teeninduse peaspetsialist.

Kordaminekuks võib pidada seda, et vajadusel sai üheskoos raamatukogu aruande esitajaga kiirelt kogu aruanne telefoni teel üle vaadatud ja vead parandatud.

Probleemiks oli, et me ei saanud alustada tööd lubatud uues programmis ja seetõttu lükkusid edasi kõik tähtajad. Esines ka probleeme andmete kvaliteediga, sest mõnikord ei saadud aru mida lugeda tuleb, tekkis segadus terminitega ja ei leitud abi ka juhendist.

3 Hoone ja ruum. Ligipääsetavus. Innovatsioon

3.1 Hoone ja ruum

Seoses Pärnu Keskraamatukogu Kesklinna raamatukogu teabekirjanduse osakonna töö ümberkorraldamisega, oli vajalik muuta ruumilist lahendust. Selleks telliti arhitektuuribüroo 3+1 arhitektidelt uus 3. korruse sisekujunduslik plaan. 2025. aastal plaan teostati. Teostati ka Kesklinna raamatukogu soojasõlme osaline renoveerimine, kuid kütteprobleeme see ei lahendanud ning teemaga tuleb 2026. aastal edasi minna.

Kesklinna raamatukogu kliimaseademele telliti audit ning selgus, et see vajab renoveerimist, linnavalitsuselt taotleti raha ning 2026. aasta investeeringuteks vajalik raha ka eraldati. Samuti on vananenud I korruse perioodikasaali valgustid, ka valgustite ümbervahetamiseks taotleti raha ning 2026. aasta eelarvesse see eraldati.

Lahenes Mai raamatukogu ruumiprobleem – jaanuaris avati raamatukogu uues Mai Ärimajas. Ruumide rendileping on esialgu sõlmitud 10 aastaks.

Audru raamatukogu ruumid vajavad ümberkujundamist ning remonti, kultuuriministeeriumi kiirendisse kirjutati projekt ning 2026. aastaks ka raha saadi.

Paikuse raamatukogus on probleeme laest läbi tilkuva veega, kuigi katust on remonditud mitmel korral, olukord pole paranenud.

Tõstamaa raamatukogus viidi läbi remont ning ruumid kujundati ümber – lugejad võtsid uuenduse hästi vastu.

Lääneranna mitmetel raamatukogul on remondivajadused. Vatla raamatukogu jätkab töötamist Vatla mõisa majas, kuna hoone müük peatati, kuid raamatukogu kasutuses olevad kolm ruumi vajavad remonti. Lihula Raamatukogu ruumid vajavad sanitaarremonti. Samuti vajab valgustus uuendamist, mis peaks teostuma 2026. aastal. Ka Kõmsi haruraamatukogus on remondi vajadus, uueks aastaks on selleks eelarvesse kavandatud raha.

Lõpe haruraamatukogu kolis oktoobris uutesse ruumidesse. Raamatukogu asub nüüd Lõpe Klubi ja Lõpe Lasteaiaga samas hoones. Uus asukoht on hea. Varbla raamatukogu kolis koolimajja, kus ruumid on korras, tehti ka õue trepile kaldtee. Virtsu raamatukogu ruumide jahedus sai lahenduse küttesüsteemi parandamisega.

Saarde valla Kilingi-Nõmme raamatukogus uuendati valgustust, raamatukogu sai uued ribikardinad.

Tori valla Tori haruraamatukogus algas ruumide remont Tori Põhikoolis. Raamatukogu kolis asenduspinnale Tori sotsiaalmajja.

Sindi raamatukogus paigaldati trepikäsi töötajate sissepääsu juurde, paigaldati sademeveerenn ning korrastati hoovivärvad.

Põhja-Pärnumaa Vändra raamatukogu varasemast ajast olnud AIP-i ruum korraldati ümber Kogukonna elutoaks, kus saab lugeda värskemate perioodikat ning näidata kogukonna näitusi. AIP arvutid viidi üle laenutussaali, kus töötajal oli võimalik kiiremini abistada inimesi arvutite juures ning parem ülevaade arvutite taga toimuvast.

3.2 Ligipääsetavus

3.2.1 Ligipääs raamatukogude ruumidele ja teenustele

Ligipääsetavuse aspektid	Mitmes raamatukogus?
Raamatukogu kodulehel on toodud vajalik info erivajadustega inimestele pakutavate võimaluste ning ruumide kohta	3*
Raamatukogu kodulehel on info Pimedate raamatukogu ja selle võimaluste kohta	3*
Raamatukokku on paigaldatud taktilised tähised	1
Raamatukogu pakub regulaarselt koduteenindust	32
Raamatukogusse pääseb mugavalt ilma kõrvalise abita ka ratastoolis, piiratud liikumisvõimega või lapsevankriga külastaja	25
Ratastoolis, piiratud liikumisvõimega või lapsevankriga külastajad pääsevad ilma kõrvalise abita mugavalt kõikidesse raamatukogu ruumidesse	20
Raamatukogus on nõutele vastav invatualett	12
Raamatukogu juures on invaparkimiskohad või invatranspordile on muul viisil tagatud parkimisvõimalus	32
Kuuldeaparaadi kasutajal on raamatukogus võimalik kasutada silmusvõimendit	0
Raamatukogu lahtiolekuajad arvestavad ühistranspordigraafikutega	30
Raamatukogu on avatud vähemalt ühel nädalavahetuse päeval	18
Muu (nimetada)	

*Esimesed 2 aspekti on võetud KOVi põhiselt, info on olemas Pärnu Keskraamatukogu (12 harukogu), Põhja-Pärnumaa Valla Raamatukogu (9 harukogu) ja Surju raamatukogu kodulehtedel.

On astunud vajalikke samme, et tagada liikumispiiranguga või lapsevankriga külastajatele mugav liikumine raamatukokku ja raamatukogus. Samas on veel üksjagu raamatukogusid, kus ligipääs on tagamata.

3.2.2 Koduteenindus

Koduteeninduse teenused	Kordade arv	Kasutajate arv
Väljaannete laenutus	1091	120
Kasutajakoolitus	1	1
Digipädevuste alane nõustamine	22	10

Koduteenindust pakutakse klientidele, kellel ei ole tervisliku seisundi või vanuse tõttu võimalik raamatukogu külastada. Teenus on väga vajalik, aidates liikumiskiirangutega klientidel laenutada ja lugeda raamatuid. Enamus koduteeninduse klientidest kasutab väljaannete laenutamise teenust kuid raamatukoguhoidjad on abistanud ja juhendanud neid ka nutiseadmete kasutamisel.

3.2.3 Teenused teistele asutustele

Teenused teistele asutustele	Kordade arv	Osavõtjate arv
AS Hoolekandeteenused Lääne regiooni veebitunnid (PKR)	5	509
Raamatukastid Pärnu lasteaedadele (PKR)	9	
Raamatukarussellid Pärnu Haiglas (PKR)	1	
Aruvälja Lasteaed	3	39
Jõõpre hooldekodu	2	9
Audru Noortekeskus	8	80
Audru kultuurikeskus	1	14
Audru Männituka lasteaed	4	65
Audru muuseum	1	16
Surju lasteaiarühm „Päevakoerad”	3	52
Surju Kool	2	27
Varbla hooldekodu	24	6
Tõstamaa Lasteaed	9	30
Tõstamaa Rahvamaja	10	
Tõstamaa Keskkool	10	2
Paikuse Kool	75	1426
Paikuse Lasteaed	5	100
Seljametsa Lasteaed	3	60
Pootsi hooldekodu	30	4
Häädemeeste Eakate Kodu kirjandusring	9	15
Treimani Raamatutunnid Metsapoole Põhikoolis	34	90
SA Kilingi-Nõmme hooldekeskus	12	

Kilingi Villa pansionaat	8	
Sindi Sotsiaaltöökeskus	7	30
Sauga Põhikool	20	498
Jänesselja Lasteaed	11	157
Tammiste Lasteaed-Algkool	51	850
Tori Sotsiaalimaja	11	82
Tori Põhikool	2	174
Tori Lasteaed	2	35
Are Kool	52	910
Are Kooli Suigu lasteaed	28	401
Vändra Alevi Hoolekandekeskus	7	15
Pärnu-Jaagupi Noortekeskus	1	6
Vändra Lasteaed Mürakaru maja	1	35
Vahenurme Külaselts MTÜ	6	115
Vahenurme Lasteaed	8	36
Pärnjõe Kool	14	85
Pärnjõe Lasteaed	10	50
Kergu Kool	26	100
Kergu Lasteaed	4	26
Tootsi LA	8	80
Tootsi PK	2	40
Tootsi PK õpilasmalev	1	22
MTÜ Tegusad Tootsikad	5	55
Juurikaru PK	32	30
Libatse Külaselts MTÜ	2	15
Vändra LA Vihtra rühm	5	48
Uulu Lasteaed	4	64
Uulu Põhikool	9	120
Tahkuranna Lasteaed-Algkool	5	109

Raamatukogudel on väga tihe koostöö koolide, lasteaedade, aga ka hooldekodudega. Töötajad käivad paljudes lasteasutustes kohapeal, et tutvustada uudiskirjandust või viia raamatuid, mida õpetajad on soovinud. Tehakse ettelugemisi ning meisterdatakse.

Hooldekodude kliendid on tänulikud, et raamatukoguhoidjad käivad neile soovitud raamatuid toomas või ka ette lugemas.

Vastavalt kahe asutuse koostööle alates aastast 2020 käivad AS Hoolekandeteenuste Pärnu kodude, aga ka Vändra Kodu psüühilise erivajadusega täiskasvanud kliendid regulaarselt kord kuus Pärnu Keskraamatukogu Kesklinna raamatukogus raamatukogutunnis. 2025. aastal käidi

koos üheksal korral. Tunnid on väga populaarsed, maju, kust huvilised käivad, on samuti palju, seetõttu on seatud maksimaalselt 30 huvilisest kliendi piir ühe tunni külastamiseks. Raamatukogutunnid pakuvad erivajadusega täiskasvanutele võimalust saada omavahel kokku, suhelda ning tutvuda erinevate teemade kaudu paljude põnevate raamatutega. Paljudest klientidest on saanud raamatukogu registreeritud lugejad. Alates septembrist otsustati lõpetada veebitunnid, mis alates koroonaaegast toimusid samuti kord kuus. Põhjenduseks on see, et hoolekande teenustel olevaid kliente innustatakse kodust välja minema raamatukokku kohale. AS Hoolekandeteenuste ja Pärnu Keskraamatukogu koostöö tulemusena toimus kaks korda Pärnu Keskraamatukogus Pärnu kodude klientide kunstinäitus.

Sama asutuse Rääma Kodu alustas Rääma raamatukoguga koostööd, kus viidi läbi kaks teematundi.

Raamatukast lasteaeda on Pärnu Keskraamatukogu koostööteenus, mille tulemusena lasteaiaõpetajate poolt õppeprogrammi rikastamiseks soovitud raamatud igakuiselt lasteaeda jõuavad. Õpetajad tellivad raamatuid erinevate teematundide tarvis, küsitakse erinevas žanris ja vormis raamatuid 2-7 aastastele lastele. Raamatukastid viib lasteaedadesse raamatukogu auto.

Audru raamatukogu koostab Audru Noortekeskusele igakuiseid raamatuväljapanekuid, mis lähtuvad Teeviida teemakuudest. Esimest korda tehti koostööd Audru kultuurikeskusega.

Aruvälja raamatukoguhoidja käis samas majas paiknevas lasteaias lastele unejutte lugemas ja Jõõpre hooldekodus mardi- ja kadripäeva tähtpäevade traditsioone tutvustamas.

Koostöös Pootsi hooldekodu tegevusjuhiga otsib raamatukoguhoidja välja teemad, vastavalt kalendri aastaegadele: mida meisterdada, värvida, mängida. Lugejaid Pootsi hooldekodus eelistavad Eesti kirjanikke (vanemaid raamatuid), samuti loetakse ajalehti, ajakirju. Ollakse väga rahul, et hooldekoduga ühes hoones on raamatukogu.

Põhja-Pärnumaa Vändra Raamatukogu külastab Vändra Alevi Hoolekandekeskust iga kuu kolmandal teisipäeval. Külastuspäevadel tutvustatakse kaasa võetud raamatuid ning loetakse ette.

Tootsi raamatukogu ja õpilasmaleva koostöös valminud lauamänguprojekt oli oluline praktiline kogemus, mis õpetas noortele meeskonnatööd, loovust ja projektijuhtimist, jättes kogukonnale väärtusliku ühisloominguna valminud mängu. Koostöös MTÜ-ga „Tegusad Tootsikad” läbi viidud jõulutöötoad tugevdasid kohalikku kogukonnatunnet. Ühine kingituste ja kaunistuste

valmistamine pakkus õppimisvõimalusi, hoidis au sees käsitöötraditsioone ning pakkus osalejatele emotsionaalset ja loovat eneseteostust.

Vahenurme raamatukogul on hea koostöö Vahenurme seltsi Vahekaga, kellega koos tehakese üritusi ja viiakse läbi koolitusi.

3.3 Innovatsioon

3.3.1 Raamatukogude pakutavad/kasutatavad innovaatilised/infotehnoloogilised võimalused

Innovaatilised/infotehnoloogilised lahendused	Mitmes raamatukogus?
Raamatukogusüsteem URRAM	41
Raamatukogusüsteem RIKS	4
Raamatukogusüsteem Sierra	0
Raamatuid saab laenutada igal ajal laenutuskapi kaudu	6
Raamatuid saab tagastada igal ajal tagastuskasti, tagastusluugi või laenutuskapi kaudu	37
Raamatukogus on iseteeninduslahendused (laenutusautomaadid)	2
Raamatukogu pakub avatud raamatukogu teenust (24/7)	0
Raamatukogu pakub kasutajatele kaugtöökohta/individuaal tööruumi	15
Raamatukogu pakub kasutajatele rühmatööruumi	16
Raamatukogu pakub kasutajatele konverentsitehnikat	3
Raamatukogu pakub kasutajatele vähemalt ühte kaamera ja mikrofoni (nt koosolekuteks)	10
Raamatukogus saab kasutada helistuudiot (nt muusika, taskuhäälingute loomiseks)	0
Raamatukogus saab kasutada videostuudiot (nt videote, vlogide loomiseks)	0
Raamatukogus on kasutusel RFID lahendus	2
Raamatukogus on vähemalt üks AIP arvuti	42
Raamatukogus saab kasutada WiFi ühendust	44
Raamatukogus saab kasutada printerit ja/või skannerit ja/või koopiamasinat	45
Raamatukogus saab värviliselt printida	35
Kilelõikur	1
Printer-kilelõikur	1
Termopress	1
Kaardilõikemasin	2
Lamineerimisemasin	9
Õmblusmasinate kasutamine	2
Spiraalkõitmine	3
Kiletamine	3
Märgipressi kasutamine	1

Pärnu Keskraamatukogu Mai raamatukogu uued tehnoloogiatoa vahendid on: kilelõikur, termopress, printer-kilelõikur, õmblus-, katte- ja overlokmasin. Vahendite abil saavad kliendid omale ise valmistada kleepse või logosid ja kinnitada need termopressiga tekstiilmaterjalide peale. Kohapeal saab kasutada õmblus-, katte- ja overlokmasinat.

3.3.2 Tähtsamad arendustegevused infotehnoloogia vallas

Lisaks Pärnu Keskraamatukogu Kesklinna raamatukogule läks ka Mai raamatukogu üle RFID-põhisele laenutussüsteemile. RFID-laenutuse kasutuselevõtt teeb raamatukoguhoidja töö oluliselt mugavamaks ja kiiremaks. Paikuse raamatukogu sai teenindusletti uued tööarvutid.

Lääneranna valla Lihula keskraamatukogu sai RIA internetiühenduse. Vähendati turvariski. Ka Varblas ja Lõpel ehitati välja korralik interneti ühendus.

Surju raamatukogu sai 2 uut arvutikomplekti külastajatele ja 2 ergonoomilist tooli. Kaugtööõppimisruumi kaabeldati WiFi ruuter ja uuendati raamatukogu koduleht.

2025. aastal osteti uued arvutid ja võõtkoodilugejad Saarde valla Tihemetsa ja Tali kogudele. Detsembrikuus toimus Kilingi-Nõmme raamatukogus rahatarkuse vestlusõhtu. Ürituse raames annetati raamatukogule uus lugejarvuti koos veebikaameraga.

Pärnu Keskraamatukogu ja Tori valla raamatukogu taotlesid omale tasuta Canva litsentsi (Canva for Nonprofits), mis võimaldas kujundada kvaliteetsemaid reklaammaterjale. Algas ka üleminek uuele Windowsi versioonile. (Tori vald)

Põhja-Pärnumaal sai uuendatud telefonipark, et oleks võimalus kvaliteetsetele fotodele ürituste ja näituste jäädvustamiseks ja jagamiseks sotsiaalmeedias. Samuti uuendati raamatukogudes arvutite operatsioonisüsteeme, minnes üle Windows 10-lt Windows 11-le.

3.3.3 Iseteeninduslike teenuste kasutus

Iga aastaga kasvab iseteeninduse võimaluste kasutamine. Lugejaportaali kaudu registreeris ennast Pärnu Keskraamatukogu lugejaks 134 kasutajat (2024 a. 114), sisselogimisi oli 96 822 (2024. a. 79 830), teostati 199 192 (2024. a. 179 225) otsingut ja pikendusi tehti 25569 (2024. a. 22959). Pärnu Kesklinna raamatukappi telliti 2025. aastal 7691 raamatupakki, s.o keskmiselt 26 pakki iga avatud päeva kohta (2024. aastal 7362 korral st keskmiselt 24 pakki päevas). Ka raamatute tagastamist tagastuskasti kasutatakse väga palju. Kui raamatupakk on tellitud kappi, siis loetud raamatud lastakse kapi kõrval olevasse tagastuskasti, valikstatistika järgi kasutas seda teenust aasta jooksul 12483 lugejat (arvestatud valemiga: tagastatud raamatute arv/3 s.o keskmine tagastatavate raamatute arv ühe lugeja kohta). 2024. aasta juulis sai Pärnu keskraamatukogu kesklinna raamatukogu iseteenindusautomaadi. 2025. aastal registreerusid lugejad iseteenindusautomaadi vahendusel oma kontole 2557 korda, tehti 3297 laenutust, 241 pikendust ja 2764 tagastust. Tagastada saab iseteenindusautomaadiga ka ilma sisse logimata, selle võimaluse kasutamisi ei saa loendada.

Uued võimalused Mai raamatukogus on PrintInCity teenus, RFID süsteem koos turvavärvatega, laenutusautomaat ja Cleveroni raamatukapp. Kõik need rakendused koheselt igapäevatöösse ja on lugejate poolt hästi vastu võetud. Raamatukappi tellimise võimalust kasutati seal 2025. aastal 1294 korda, iseteenindusautomaadi kaudu laenati 878 ja tagastati 823 raamatut. Mai raamatukogu lugejatele on teenus alles uus ja vajab rohkem tutvustamist ja julgustamist, et seda rohkem kasutama hakataks.

Tori Valla Raamatukogu jälgib samuti iseteeninduslike teenuste kasutamist:

E-kataloogist otsingute arv langes aastaga 9122 päringu võrra. (Võib olla tegemist 2024. aasta aruande aluseks olevate statistikaandmete kogumise erinevusega).

Lugeja.ee: lugejad kasutavad iseteenindust üha aktiivsemalt laenustähtaegade pikendamiseks ja e-kataloogi sirvimiseks.

Raamatukappi kasutati kokku 790 korda (2 raamatukogu; andmed Cleveroni süsteemist). See kinnitab, et ööpäevaringne kättesaadavus on lugejatele mugav ning nõudlus kasvab.

Teavituste mõju: nt pärast töötajate poolset tutvustust kasvab iseteeninduse kasutus.

Põhja-Pärnumaa raamatukogu Vändra harukogus on raamatukapp, mida kasutati 174 (+11) korral ning avalikus veebis tehti külastusi 259 (+12) korral, logimisi oli 4194 (+882), otsinguid 5328 (+1106), pikendusi 361. Võrreldes 2024. aastaga on logimiste (+882), otsingute (+1106) arv suurenenud tõusvas joones ja seda mitmendat aastat järjest.

Raamatukogude juures asuvad tagastuskastid leiavad igal pool aktiivset kasutamist.

3.3.4 Andmebaaside loomine ja teatmebibliograafilise töö korraldamine

Pärnu koduloo andmebaasi lisati 2025. aastal 1758 kirjet, tänaseks on andmebaasis juba üle 54 000 kirje.

4 Kogude kujundamine

Aruandes kasutatud: Pärnu Keskraamatukogu = Pärnu keskuslinna haruraamatukogud ja osavaldade raamatukogud, sulgudes 2024. aasta näitajad.

2025.a eraldati väljaannete hankimiseks:

riigieelarvest Pärnumaa raamatukogudele kokku 164 151 (177 507)€

riigieelarvest Pärnu Keskraamatukogule 97 443 (105 006)€

KOV eelarvest Pärnumaa raamatukogudele kokku 24 8097 (252 811)€

KOV eelarvest Pärnu Keskraamatukogule 121 730 (120 760)€

KOKKU olid komplekteerimiskulud 412 248 (430 318)€, keskraamatukogul 219 173 (225 766)€

Maakonna komplekteerimisrahadest ca 60% saadi omavalitsuselt ja 40% riigilt.

Keskraamatukogu sai 56% omavalitsuselt ja 44% riigilt.

Pärnumaa raamatukogud said väljaannete soetamiseks riigilt 1,88(2,03)€ elaniku kohta.

Omavalitsused eraldasid Pärnumaa raamatukogudele 2,8 (2,9) €, Pärnu Keskraamatukogu sai 2,35 (2,3)€.

Komplekteerimiskulu elaniku kohta oli maakonnas 4,75(4,9) €, keskraamatukogus 4,2(4,4) €.

Riigieelarvest saadud 164 151 eurost kasutati väärtkirjanduse ostmiseks 65 178 €,

So 40% ja kultuuriperioodikale 2031 € ehk kokku ca 41%.

Võrreldes 2024. aastaga vähendas omavalitsuse poolt eraldatud raha Lääneranna vald – kui 2024. aastal saadi 18 500€, siis 2025a. 15 800 €.

Kohalike omavalitsuste poolt eraldatud summad olid suuremad kui riigieelarvest eraldatud summad.

2025. aastast töötab Häädemeeste valla Uulu ja Võiste raamatukogus üks töötaja.

Kui Põhja-Pärnumaa Kaisma ja Pärnjõe raamatukogudes teenindas 2024. aastal lugejaid üks töötaja kahe kogu kohta, siis alates 2025. aastast oli mõlemas raamatukogus oma töötaja.

Aruvälja/Jõõpre (Pärnu linn), Lõpe/Koonga (Lääneranna v) ja Pootsi/Tõhela (Pärnu linn) raamatukogudes teenindab lugejaid jätkuvalt üks töötaja kahe raamatukogu kohta.

4.1 Komplekteerimise põhimõtted

Kogude täiendamisel oli prioriteediks Eesti riiki, ajalugu ja kultuurilugu käsitlevate väljaannete, lastekirjanduse ning tõlkelise väärtkirjanduse tellimine. Ilukirjanduse puhul eelistati eesti autoreid ja kirjandusauhindu saanud raamatuid.

Teaberaamatuid telliti maakonnas väga suure valikuga. Nõudluse rahuldamiseks teaberaamatute järele toimis hästi nii vallasisene RVL kui ka tellimine Pärnu Keskraamatukogust.

Pärnumaa raamatukogude komplekteerimispõhimõtted on avalikustatud Pärnu Keskraamatukogu ja vallaraamatukogude kodulehtedel, neid uuendatakse vajaduspõhiselt.

Põhimõtteid on plaanis üle vaadata seoses uue raamatukoguprogrammi ÜÜRS kasutuselevõtuga, et tagada nende vastavus uutele tööprotsessidele.

Enamus maakonna raamatukogusid komplekteeris oma kogusid Pärnu Keskraamatukogu kaudu.

Lääneranna valla Varbla, Koonga ja Lõpe raamatukogud komplekteerisid Pärnu Keskraamatukogu kaudu, raamatukoguprogrammi RIKS kasutavad raamatukogud tellisid Rahva Raamatu e-poest otse kulleriga kohale.

Põhja-Pärnumaa valla raamatukogud komplekteerisid riigiraha eest koostöös Pärnu Keskraamatukoguga, omavalitsuse raha eest ise Rahva Raamatust ja Apollost.

Komplekteerimisvajaduse otsustas iga raamatukogu ise piirkonna lugejate soovidest lähtuvalt. Teavikute tellimisel tegid raamatukogud koostööd, kasutades aktiivselt nii vallasisest laenutust kui ka RVL-i Pärnu Keskraamatukogust. Tori vallas on perioodika osakaal RVL-is tõusnud ja lugejad on selle hästi omaks võtnud.

Komplekteerimisel jälgitakse lugejate huvisid ning dubleerimise vältimise põhimõtet, väiksemates raamatukogudes sõltub komplekteerimine rahalistest vahenditest

Põhja-Pärnumaa raamatukogudel on ühine raamatute tellimise nimekiri, komplekteerimisel arvestatakse lugejate soove ja eelistusi, mis piirkonniti on erinevad. Raamatukogude siseselt on loodud oma süsteem ja tabel, et vältida dubleerimist.

Süsteemselt asendati vanad ja kulunud kohustusliku kirjanduse eksemplarid uuemate trükkidega, et toetada õpilaste lugemishuvi ja õppimist, tihedat koostööd tehakse kooliraamatukogudega.

Põhja-Pärnumaa raamatukogud tellisid RVL teel kirjandust Sindi raamatukogust, Pärnu Keskraamatukogust kui ka Viljandi Linnaraamatukogust. Väga tore on vallavalitsuse töötajate kaasamine, kes liikudes erinevate teenuspiirkondade vahel võtavad kaasa ka raamatuid.

Lastekirjanduse tellimiseks jälgiti Lastekirjanduse keskuse spetsialistide soovitusi, Hea laste ja noorteraamatu väljavalituid, Nukitsa konkursi soovitusi. Arvestatakse kooliõpetajate soovidega koolikohustusliku kirjanduse osas ja lasteaiasõpetajate õppekavadega. Lastekirjanduse komplekteerimisel on silmas peetud kõiki sihtrühmi.

Arvestame kirjanduse tellimisel ka vabariiklike ja maakondlike kirjandusmängudega ning koolitustelt kogutud teadmisi hinnatud autoritest ja raamatukunstnikest.

Raamatukogude, mis asuvad koolis, prioriteet on uuem laste- ja noortekirjandus (Paikuse raamatukogu lugejatest 54 % on lapsed).

Pärnu Keskraamatukogu lasteosakonnas on hästi komplekteeritud nii ilukirjanduse kui tarkuseraamatute osa, et toetada laste lugemisoskuste ja -huvi arengut, arendada kujutlusvõimet,

pakkuda meelelahutuslikku ja harivat kirjandust. Osakonna rikkalikku raamatuvalikut on kiitnud lapsevanemad ja lasteaedade õpetajad.

Jätkuvalt olid populaarsed raamatud, millest oli meediakajastusi (Kirjandusministeerium, Prillitoos), Jaan Martinsoni krimikirjanduse soovitused. Suur roll nõudluse kujundamisel oli raamatukaupluste müügi tabelitel, jälgiti erinevaid sotsiaalmeedia kanaleid (Lugemise väljakutse ja Lugemise proovikivi Facebookis, Instagram, Tik Tok).

Abiks olid ka lugejad ise, kes järjest enam soovitasid, mida võiks raamatukoguriilule soetada.

Populaarsed olid elulood, mälestused, krimikirjandus ja reisikirjad. Välisautorite armastus- ja krimiromaane hangiti kirjastuste ja hulгимүүjate allahindlustelt soodushindadega.

Audru raamatukogu lugejate hulgas olid populaarsed ajaloo, tervise ja psühholoogia ning aiandusalased raamatud. Surju raamatukogu lugejaid huvitavad AI, investeeringute ja rahatarkuse alased raamatud, samuti soovitakse lugeda teoseid, mis rahustaks, viiks mõtled mujale ja annaks positiivse emotsiooni. Lääneranna valla raamatukogudes pöörati tähelepanu kogude mitmekesisusele, eelistades eesti autoreid, reisikirju ja kriminaalromaane, populaarsed olid ka Punase raamatu ja Põhjamaade sarja raamatud. Häädemeeste raamatukogule annetas uusi raamatuid kirjastuses töötav toimetaja ja kohalikud autorid koduloolisi väljaandeid, mis ei ole suure tiraažiga.

Keskraamatukogu ilukirjanduse osakonnas lähtuti noortekirjanduse valikul põhimõttest, et käsitletavat teemat oleksid noortele mõistetavad ja elulised, näiteks sõprus, armastus, vaimne tervis, identiteet ja ühiskondlikud probleemid. Noortekirjandust soetati 4 eksemplari, ilukirjandust tavaliselt 3 eks. Suure nõudlusega teoseid (näit. Perrini teoseid 8 eksemplari) komplekteeriti rohkem. Noored huvituvad ka mangadest, mida tuleks rohkem komplekteerida.

Luulekogude tellimine on valikuline, eelistatakse tuntud eesti autoreid.

Raamatukogudes, kus oli kahe kogu kohta üks töötaja, komplekteeriti rohkem erinevaid nimetusi, mida sai siis kahe raamatukogu vahel vastavalt nõudlusele vahetada.

4.2 Kogude kasutatavus ja seosed lugejate sihtrühmadega

Kui ilu- ja lastekirjanduse laenutuste % oli nii maakonnas kui keskraamatukogus 68, siis ostetud raamatutest moodustas ilu- ja lastekirjandus maakonnas 81(82)% ja keskraamatukogus 74(71)%.

Maakonna kogudest moodustas aasta lõpuks ilukirjandus 60(61)% ja teabekirjandus 40(39)%. Keskkogus oli ilukirjanduse osakaal 54(56)% ja teabekirjandusel 46(44)%. Laenutustes on suurem osakaal ilu- ja lastekirjandusel.

Raamatufondi ringlus oli maakonnas 0,83(0,8)%, ilu- ja lastekirjandusel 0,8(0,8)%, teabekirjandusel 0,9(0,7)%.

Keskraamatukogu raamatufondi ringlus oli 0,99(1)%, ilu- ja lastekirjandusel 1,1(1,1)%, teabekirjandusel 0,85(0,9)%.

Võõrkeelse kirjanduse ringlus oli 0,4(0,5)%

Ringlus on püsinud üsna stabiilsena.

Kogude uuenemise protsent oli maakonnas 3,07(3,3) ja Keskraamatukogus 3,09(3,1).

4.3 Raamatukogu komplekteerimine (trükis, e-raamat, audioraamat): analüüs ja hinnang

Komplekteerimiskuludest kasutati raamatute ostmiseks maakonnas 82%(73,5)% ja Keskraamatukogus 87,3(87,5)%, so 340 008 (360 568)€, keskraamatukogus vastavalt 191 435(197 630)€.

Raamatuid osteti maakonnas 20 774 (21 887) eksemplari, Keskraamatukogule 11 521 (11 934)eksemplari, elaniku kohta soetati maakonnas 0,24(0,2) ja Keskraamatukogus 0,22(0,2) raamatut.

Osteti 16 858 (18 012) eksemplari ilu- ja lastekirjandust, millest Keskraamatukogule osteti 8538 (8521) eksemplari. Ilu- ja lastekirjanduse osakaal ostetud raamatutest moodustas maakonnas 81(82)% ja Keskraamatukogus 74(71)%. Nimetusi osteti juurde 5559(5128).

Ostetud raamatu keskmine hind oli 16,6(16.5)eurot.

Saabunud raamatutest oli 4,4(3,7)% võõrkeeltes. Kokku saadi (ostud+muul moel) võõrkeeltes 1053(896)eks, sellest 328(146) eks vene keeles ja 575 eks inglise keeles. Keskraamatukogus saadi 7,2(6,8)% võõrkeeltes, sellest vene keeles 229(138) eks ja inglise keeles 561(220) eks. Võõrkeelse kirjanduse kogust moodustab venekeelne 58(59)%, Keskraamatukogus 58(60)%.

Osteti peamiselt ingliskeelset kirjandust, saksa kogusse ka saksakeelset kirjandust, venekeelset kirjandust saadi nii annetuseks kui ka osteti Eestis väljaantud venekeelset ilukirjandust.

Võõrkeelse raamatu vastu on maakonna raamatukogudes huvi suhteliselt madal, noored loevad inglise keeles läbi veebi ja erinevate äppide.

Järjepidevalt toimub järelkomplekteerimine, et osta juurde suurt nõudlust omanud teoseid, teabekirjandust, aasta lõpus tellisime juurde väga palju kooli kohustuslikku kirjandust, kasutades selleks erinevaid hulgimüüjaid, kirjastuste sooduspakkumisi ja kampaaniaid. Pidevalt kallinevad hinnad suurendavad järelkomplekteerimise osatähtsust.

Lugejate eelistused kaldusid endiselt paberkandjal teavikute poole. Huvi e-raamatute ja audioraamatute vastu jäi tagasihoidlikuks ning nende kasutamise osakaal ei näidanud möödunud aastal märkimisväärset kasvu.

4.4 Perioodika komplekteerimine: analüüs ja hinnang

Perioodika komplekteerimiseks kasutati maakonnas 69 360 (65 751)€ so 17,4(15,2)% komplekteerimiskuludest, sellest keskraamatukogu 24 858 (24 150)€ so 11,3(10,7)%.

Ajakirju osteti juurde 622 (607) aastakäiku, sellest Keskraamatukogule 189(195).Lisandus 273 nimetust ostusid. Ajalehti osteti 150(214) aastakäiku.

Perioodika hinnad on tõusutrendis ning mitmete väljaannete ilmumine on lõpetatud või on need kolinud veebi.

Raamatukogu külastajad on väga rahul võimalusega lugeda tasuta digiväljaandeid nagu Delfi Meedia, Postimees, Õhtuleht, Imeline ajalugu, Imeline teadus. Ajakirjade laenutamine on jätkuvalt vägagi populaarne, samuti on lisandunud nõ suurte ajalehtede ehk „Eesti Ekspressi” ja „Maalehe” kojulaenutajaid. Kokkuvõtvalt võib öelda, et erinevate perioodikaväljaannete järgi on raamatukogus suur nõudlus.

Kultuuriperioodikat telliti järgmiselt

	Pärnumaa raamatukogud kokku	Keskraamatukogu
Akadeemia	4	2
Hea Laps	13	1
Keel ja Kirjandus	1	1
Looming	8	2
Loomingu Raamatukogu	9	3
Muusika	1	1
Raamatukogu	6	2
Teater.Muusika.Kino	2	1
Tuna	1	1
Täheke	17	2
Vikerkaar	2	1
Värske Rõhk	2	1
Sirp	8	4
Õpetajate Leht	3	1

Maakonnas osteti kultuuriperioodikat kokku 77 (81) aastakäiku, 2031(2277) euro eest, sellest keskraamatukogus 23(28) aastakäiku 761 euro eest. Perioodika hindade tõusu tõttu valiti hoolega, mida tellida, et igal nimetusel oleks lugeja olemas.

Pärnu Keskraamatukogu keskuslinna kogudesse telliti 2025. aastaks 14 nimetust ajalehti kokku 40 aastakäiku, 42 nimetust ja 82 aastakäiku eestikeelseid ajakirju ning 3 nimetust ja 4 aastakäiku võõrkeelseid ajakirju. Telliti ka viis erinevat digipaketti. Ühe kasutajakohaga digipaketid (Juridica, Äripäev, Postimees) olid kasutatavad Pärnu Keskraamatukogu Kesklinna raamatukogu ühes lugejaarvutis. Mitme kasutajakohaga digipakette (Delfi, Õhtuleht) said kasutada ka harukogude lugejad.

Kesklinna raamatukogudesse telliti perioodikat 13 505€ eest. Kahjuks teatati jälle mitme ajakirja välja andmise lõpetamisest. Eriti kahju on, et lõpetati 1994. aastast ilmuva ajakirja Pere ja Kodu väljaandmine paber kandjal. See ajakiri oli väga populaarne ja andis kohe tunda perioodika laenutuste arvu kahanemisena.

Digitaalne perioodika leiab endiselt vähem kasutamist kui paber kandjal, kuigi viimasel ajal on digimeedia kasutajate arv veidi tõusnud. Miinuseks on eelkõige see, et paberajakirju saab koju kaasa laenata ja neid seal rahulikus miljöös vaadata-lugeda. Digiversiooni peab lugema raamatukogus kohapeal. Digilehti ja -ajakirju tullakse lugema eelkõige siis, kui seal ilmub mõni artikkel mida kindlasti tahetakse lugeda või kui väljaanne enam paber kandjal ei ilmugi. Igapäevased perioodikaväljaannete lugejad kasutavad meelsamini trükitud väljaandeid.

4.5 Muude väljaannete komplekteerimine: analüüs ja hinnang

Auviste hankimiseks kasutati maakonnas 2880 (3986) eurot. Osteti kokku 147(205) auvist, keskraamatukogule sellest 146(205).

Auviseid osteti põhiliselt Keskraamatukogu muusika kogusse. Eelistati eesti autorite ja esitajate, Pärnust pärit ja siin tegutsevate ning Pärnuga seotud muusikute helisalvestisi. Osteti ka eesti muusikaauhindade võitjate ja nominentide, maailma ja Euroopa nimekate plaadifirmade poolt parimaks peetud salvestisi nagu näiteks GRAMMY auhinna saanute ja nominentide helisalvestisi.

Maakonnas nõudlus auviste järel puudub, seepärast 2025. aastal juurde ei ostetud, lähtuti vähesest kasutusest ja kulutõhususe põhimõttest.

4.6 Esemete komplekteerimine: analüüs ja hinnang

Lauamängud leidsid raamatukogudes aktiivset kasutamist, kokku osteti maakonnas 201(102), sellest keskraamatukogusse 162(75) mängu.

Valik kujundati eelkõige eesmärgiga toetada laste- ja noorteürituste ning töötubade läbiviimist, kus lauamänge kasutatakse aktiivselt hariduslike ja lõbusate tegevuste osana. Mänguline tegevus vahetundide ajal ja ainetundides arendab laste keskendumisvõimet, loovust ja probleemilahendusoskust. Samuti toetab mängimine sotsiaalsete oskuste kujunemist, koostöövõimet, muutes õppimise lõbusaks ja motiveerivaks.

Lisaks üritustel kasutamisele on kõik lauamängud raamatukogudest ka koju laenutatavad, pakkudes peredele ja noortele võimalust veeta kvaliteetset ühist aega kodus keskkonnas. Nii kasvas keskraamatukogus lauamängude laenus 2025. aastal 95 võrra. Pärnu Keskraamatukogu Kesklinna raamatukogus viib vabatahtlik iga kuu esimesel laupäeval läbi lauamänguklubi, igal kohtumisel tutvustab ta ka ühte raamatukogust laenutatavat mängu.

Osteti ka mitmeid raamatutegelasi kujutavaid pehmeid mänguasju (Lotte, Sipsik, Kröll jm), mis muudavad raamatukogu ruumid hubasemaks ja kutsuvad väikesi lugejaid raamatutega tutvuma.

2025. aastal muusikariistu ega spordivahendeid raamatukogudesse ei ostetud.

4.7 Annetuste osakaal kogude juurdekasvust

Annetusena saadi 1729(2617) eksemplari raamatuid, so 8,3% saabunutest, sellest keskraamatukogu 779(708), so 6,3% .

Auviseid annetati 41(97), neist keskraamatukogule 41(94).

Mänge annetati 17(43), neist keskraamatukogule 10(21).

Ajakirjade aastakäikude annetusi oli 49(63), keskraamatukogule sellest 33(40)

Goethe Instituudilt lisandus annetusena saksa lugemissaalile 71 raamatut ja 30 auvist.

Suurimad annetajad olid eraisikud – annetati nii eesti-, vene- kui ka ingliskeelseid raamatuid. Autorid annetasid oma teoseid (näit koduloolisi väljaandeid), Häädemeeste raamatukogule

annetab kirjastuse toimetaja uut ilukirjandust. Annetajate seas olid ka mitmed asutused: Tallinna Lauluväljak, Pärnumaa Omavalitsuste Liit, Kreeka Suursaatkond, kirjastus Varrak, Eesti Hoiuraamatukogu.

Kuigi annetused ei ole mahukad, on need siiski väärtuslikud, täiendades kogusid teavikutega, mis sageli peegeldavad kohaliku kogukonna vajadusi ja huvisid. Raamatukogu tänab kõiki annetajaid panuse eest kogude mitmekesistamisel.

4.8 Inventuurid ja mahakandmised

Maakonnas dekomplekteeriti 39823(35341) arvestusüksust, sellest keskraamatukogu 18823(17110).

Raamatuid kustutati kokku 38 209(34 202), sellest keskraamatukogu 18 110(16 754). Auviseid kustutati 479(135), sellest keskraamatukogu 315(118).

Inventuurid toimusid Kaisma, Koonga Libatse, Pärnu-Jaagupi, Suurejõe, Vahenurme, Vihtra, Vändra raamatukogudes.

Kogude pideva korrastamisega tegeleti kõigis raamatukogudes. Kanti maha lagunenud, määrdund ja vähest kasutust leidnud raamatuid. Seoses raamatufondi kiibistamisega Pärnu Keskraamatukogu ilukirjanduse osakonnas korrastati fondi (vähendati ka eksemplaarsust). Mai raamatukogus on riulipinda vanast asukohast vähem, seetõttu kahandati veel kord teabekirjanduse ja lastekirjanduse mahtu ja tuli loobuda venekeelsest kirjandusest. Raamatukogu remont ja vöotkoodide panek andsid ka Tõstamaa raamatukogule hea võimaluse fond üle vaadata ja mittevajalik kustutada.

Osavaldade raamatukogudest kustutatud eksemplaride seast leidis Keskraamatukogu oma kogudesse vajalikke eksemplare, millega vahetati välja lagunenud raamatuid või suurendati nõudlust omavate raamatute eksemplaarsust.

Seoses kolimisega uutesse ruumidesse vaadati Põhja-Pärnumaal Tootsi raamatukogu kogu fond kriitiliselt üle, et uuele pinnale jõuaks vaid vajalik ja heas korras kirjandus.

Mahakantud raamatud suunati taaskasutusse, paigutades need Pärnu, Are ja Tori bussijaamades asuvatesse Rändaja raamatukogu riulitesse, kus need said uue elu vabalt võtmiseks mõeldud lugemisvarana.

Lisaks toimusid mitmes raamatukogus tasuta raamatute laadad. Tori valla Are raamatukogus korraldati kasutatud raamatute laat Euroopa säästva arengu nädala raames. Sindi raamatukogus toimus samuti tasuta raamatute laat, andes kogukonnale võimaluse raamatuid kodudesse viia ning pikendada teavikute kasutusiga.

Häädemeese valla Kabli raamatukogu tegutseb laenutuspunktina, seetõttu kanti maha kogu raamatufond, mille hulgast valis Häädemeeste raamatukogu omale vajalikke eksemplare.

5 Lugejateenindus ja raamatukoguteenused

5.1 Lugejaküsitlused

Iseseisvaid lugejaküsitlusi Pärnumaa raamatukogud 2025. aastal läbi ei viinud.

5.2 Üleriigilise rahulolu-uuringu tulemused

Vt p 1.4

5.3 Raamatukogu kasutamine ja teenused

5.3.1 Avalikule teabele ning riigi- ja kohaliku omavalitsuse elektroonilistele teenustele juurdepääs

Suurem osa AIP-i arvutikasutajaid on vanemad tööealised või eakamad inimesed, kes vajavad arvutit maksete tasumiseks või seoses muude teenustega, mis on kolinud e-keskkonda. Suures osas vajavad arvutite kasutajad ka töötajate abi erinevate toimingute tegemisel. Nooremad kasutajad käivad enamasti vajalikke faile ja dokumente välja printimas, sest tihti ei ole kodudes enam printereid.

Väiksemates maaraamatukogudes väheneb AIPi arvutite kasutamine järjest enam, sest nutiseadmed on võimekamad ja kättesaadavamad ning arvuti kasutamiseks pole enam vaja raamatukokku tulla. Lisandub äppe, mille abil saab ära teha vajalikud toimingud nii e-riigis, pankades kui mujal. On raamatukogusid, kus AIPi arvutit ei kasutatagi enam, sest arvutiabi vajavad lugejad ei taha ise arvuti taha istudagi ja vajalikud ülekanded või muu teeb raamatukoguhoidja ära oma arvutis.

Küll aga leiavad AIPi arvutid sagedast kasutamist suuremates raamatukogudes ja nende kasutamise arv on uuesti tõusuteel. Näiteks ainuüksi Pärnu Keskraamatukogu Kesklinna raamatukogu perioodika- ja internetisaalis kasutati AIPi arvuteid aasta jooksul üle 6000 korra (2024. a ligi 5800 korda) ja töötajatel tuli sama perioodi jooksul nõustada ja juhendada arvutikasutajaid 873 korda (2024 a. 704 korda). Väga palju kasutatakse raamatukogude WiFi-võrku oma nutiseadmete või sülearvutite kasutamisel. Raamatukogud on selle tõttu hinnatud ka kaugtöökohana. Tihti küsitakse võimalust kasutada raamatukogus individuaaltöökohta, kus saaks pidada kedagi segamata näiteks Teamsi koosolekut. Kahjuks Pärnu Kesklinna raamatukogus seda võimalust veel ei ole, aga eraldi kaugtöökoht on olemas Mai raamatukogus ja Tõstamaa raamatukogus.

Saarde valla Kilingi-Nõmme raamatukogu sai uue lugejaarvuti annetuse. Surju raamatukogu sai lugejatele kasutamiseks 2 uut arvutikomplekti.

Lääneranna valla Lihula raamatukogus on arvutid vananenud ja plaanitud arvutipargi uuendus 2026. a aga vajalikud toimingud saab veel tehtud. AIPi teenuste kasutamine on Lihulas tõusnud, kuid üldiselt on Lääneranna vallas AIP arvutite kasutamine haruraamatukogudes vähenenud.

Tori Vallaraamatukogu toob välja, et mitmete e-teenuste kasutamisel vajavad külastajad sageli raamatukoguhoidja tuge. Samas seab isikuandmete kaitse seadus töötajatele piirangud: paljusid

isikuandmeid sisaldavaid toiminguid ei ole lubatud külastaja eest läbi viia. See võib mõnel juhul tekitada külastajates rahulolematust, kuna oodatakse põhjalikumat abi, kui seadus lubab pakkuda.

Häädemeeste valla Uulu raamatukokku hangiti 2024. aastal raamatukogu kiirendi projektiga raamatukokku kaks uut AIP arvutit. Täiskasvanud lugejad kasutasid seal enim printimise teenust, lapsed käisid raamatukogus arvutimänge mängimas.

5.3.2 Muudatused ja uuendused teeninduskorralduses ning teenustes, sh e-teenustes

Häädemeeste Vallavalitsuse otsusega vähendati Uulu raamatukogu lahtiolekuajaga viielt päevalt kolmele, sest Uulu raamatukogu juhataja kohusetäitja töötab ka Võiste Raamatukogus. Nüüd on lugejail võimalus tellida puuduv raamat olemasolu korral üsna kiiresti Võiste Raamatukogust. See on tunduvalt suurendanud ka raamatukogu RVL-i laenutusi.

Muutunud on Põhja-Pärnumaa Tootsi haruraamatukogu lahtiolekuajad seoses uuele pinnale kolimisega, raamatukogu on avatud esmaspäevast reedeni, ühel päeval nädalas ka kauem, et tööelised elanikud saaksid raamatukogu külastada. Väandra Kunstigalerii, mis asub Väandra raamatukogu ruumides avas oma ukse ka esmaspäeval, olles varasemalt avatud teisipäevast laupäevani.

5.3.3 Lugejad

Lugejad 2024	Lugejad 2025	Muutus (+/-)
26 086	24 800	-1 286

Peamiseks lugejate arvu vähenemise põhjuseks on erinev lugejate arvu loendamine võrreldes eelmise aastaga. Alates 2025. aastast näitab URRAMi programm keskraamatukogude lugejaid ühe lugejana olenemata mitmes harukogus ta lugejaks registreerunud on. Varem ei olnud võimalik lugejaid niimoodi eristada ja ühte lugejat loendati nii mitme lugejana kui mitmes ühe keskraamatukogu harukogus ta lugeja oli.

Lisaks mõjutab lugejate arvu vähenemist elanikkonna vähenemine – Pärnumaa elanike arv vähenes kõigis valdades va Tori vald, mille elanike arv kasvas 40 elaniku võrra. Vähenemise põhjuseks on ka elanikkonna vananemine. Põlvkond, kes on harjunud regulaarselt lugema, väheneb aasta aastalt ja samuti leitakse alternatiivseid lugemisvahendeid, eriti nooremapoolsete inimeste seas. Raamatukokku mittejõudmise ja mitte lugemise põhjenduseks on välja toodud halvenevat tervist ja liikumist ning ajanappust. Maaraamatukogud nendivad kahetsusega, et tööl käivad inimesed kasutavad ühtlasi linna või alevi raamatukogu teenuseid. Täheldatakse, et

kuigi raamatukogu ja õpetajad püüavad suunata lapsed raamatute juurde, siis algklassides veel ollakse lugemishimulised, kuid kasvades huvi raageb, noorte raamatute juurde toomiseks on vaja olla loov.

Lääneranna vallas on lastest lugejate arv vähenenud. Nooremad lugejad on hakanud eelistama audioraamatuid, neid on mugav muude tegevuste juures kuulata. Üheks põhjuseks peetakse seda, et Koonga kool on teist aastat 6-klassiline.

Lugejate arv on vähenenud Saarde valla Kilingi-Nõmme raamatukogudes, sest ka Tihemetsa alevikus on elanike arv vähenenud.

Häädemeeste valla Võiste raamatukogu piirkonnas asub lasteaed-alkool, kus õpilaste arv väheneb pidevalt, sealjuures esimest klassi sel õppeaastal ei avatudki, sellega seoses väheneb ka lugejate arv.

Enamus noori suunduvad õppima Pärnu linna koolidesse ja neil on lihtsam peale kooli külastada Pärnu linnas asuvaid raamatukogusid.

5.3.4 Külastused

Külastused 2024	Külastused 2025	Muutus (+-)
426 921	430 434	+3 513

Kokku on maakonnas külastuste arv suurenenud, kuid raamatukoguti on see väga erinev. Osades raamatukogudes on külastuste arv märgatavalt vähenenud, samas on raamatukogusid kus külastusi kogunes aasta lõpuks eelmisest aastast palju rohkem. Paljudes raamatukogudes on külastuste arv aga püsinud üsna stabiilsena, erinedes eelmisest aastast vaid vähesel määral.

Kui raamatukogude külastamine kasvas 2025. aastal võrreldes varasema aastaga, siis laenutuste hulk hoopis vähenes. Siit saab järeldada, et raamatukogud ei ole meie kasutajatele ainult raamatute laenutamise paigaks vaid omavad tähtsust nn kogukonnakeskusena, kus saab lisaks osaleda erinevatel kultuurisündmustel, koolitustel või töötubades, vaadata näitusi ning kasutada raamatukogu kohtumispaigana.

Märgatavalt tõusis külastatavus raamatukogudes, mille ruume värskendati äsja või mis kolisid uuele pinnale, näiteks Tõstamaa (Pärnu linn), Tootsi ja Pärnjõe raamatukogud (Põhja-

Pärnumaa). Vähenes külastatavus seal, kus remondi tõttu oli ligipääs keeruline või kogu suuresti kokku pakitud, näiteks Audru, Paikuse, Libatse ja Tori raamatukogud.

Häädemeeste valla Uulu raamatukogu lahtiolekuajad vähenesid kolmele päevale. Samuti oli raamatukogu puhkuse ajal 35 päeva suletud, aga varasematel aastatel käis raamatukogu töötaja puhkuse ajal kord nädalas tööl. Selline ümberkorraldus tingis samuti külastuste vähenemise.

Pärnu Keskraamatukogu Mai raamatukogu kolis aasta algul uutesse ruumidesse ning sai kasutusse ka raamatukapi, seetõttu suurenes külastuste arv oluliselt. Lugejad tundsid huvi uute ruumide vastu ning raamatukapi kasutamine võimaldas külastusi ka ajal, mil raamatukogu oli füüsiliselt suletud. Audru raamatukogu külastuste vähenemist võis põhjustada maja ees oleva keskväljaku remont perioodil juuni-november, mistõttu oli ligipääs suuresti raskendatud.

Lavassaare raamatukogu külastuste arv on vähenenud peamiselt laste arvelt.

Lindi raamatukogus aga hoopis tõusis külastuste arv seoses lugejate arvu tõusuga. Põhjuseks see, et paljud lasteaiaste vanemad hakkasid raamatukogu lugejateks ja hakkasid koos lastega raamatukogu külastama. Ja see oli omakorda tingitud sellest, et raamatukoguhoidja hakkas tegema vanema rühma lastega iganädalaselt raamatukogutunde.

Tõstamaa raamatukogul on märgatav tõus nii külastuste kui laenutuste osas, kuigi raamatukogu oli suvel suletud remondi tõttu neli nädalat. Nähtavasti külastasid raamatukogu paljud uudistajad, kes soovisid näha kuidas raamatukogu pärast remonti välja näeb.

Paikuse raamatukogu külastuste arv on aruandeaastal vähenenud. Üheks oluliseks põhjuseks võib pidada kuni septembrini kestnud koolihoone remonti, mis mõjutas otseselt juurdepääsu raamatukogule. Ehitustööde ajal puudusid raamatukogu ees parkimiskohad, mis raskendas külastamist lugejatele, eriti lapsevanematele. Lisaks paiknesid mitmed kooliklassid ajutiselt koolimajast eemal, mistõttu vähenes õpilaste ja nende vanemate igapäevane liikumine raamatukogu läheduses.

Lääneranna vallas vähenes külastuste arv just laste külastuste arvelt.

Tori valla raamatukogude külastuste vähenemise arvu kujundas põhiliselt Tori raamatukogu tulemus, kus külastatavust mõjutas ruumiline kitsikus seoses remondi ja pakitud fondiga.

2025. aasta külastuste negatiivsele arvule Põhja-Pärnumaal mõjus tõenäoliselt muuhulgas Põhja-Pärnumaa Vallavalitsuse korraldatud Kultuuripommi ärajäämine, mille üheks partneriks oli Vändra Kunstigalerii, mis asub Vändra Raamatukogu ruumides. Külastuste arvu mõjutab kindlasti ka raamatukogude lahtioleku aeg, kuna haruraamatukogud ei ole kõik avatud 5-6 päeval nädalas. Igapäevaselt avatuna oleks raamatukogud alakasutatud. Mõju avaldasid Libatse

raamatukogu suletud päevad, mis olid seotud ruumide omandivormi üleminekuga või sisetemperatuuriga, mis ei olnud töötamiseks sobiv, lisaks oldi sunnitud sulgema üks raamatukogu teatud ajaks töötaja eemaloleku tõttu. Samas tõusid Pärnjõe raamatukogu külastused ja ka laenutuste arvud, seda ilmselt tänu raamatukogu uuele asukohale koolimajas. Külastuste arv tõusis ka Tootsi raamatukogus oluliselt ja sedagi tänu kolimisele uutesse ruumidesse, aga ka pikematele lahtiolekuaegadele. See kõik võimaldas ka korraldada rohkem üritusi, mis tõi raamatukokku rohkem inimesi – nii vanu kui uusi külastajaid.

Ranniku ääres asuva Häädemeeeste valla Treimani raamatukogu külastatavuse puhul on tähele pandud seda, et kui on väga vihmased ilmad, siis raamatukogu kasutatavus kohe langeb. Selline oli ka 2025. a suvi.

5.3.5 Laenutused

Laenutused 2024	Laenutused 2025	Muutus (+/-)
644 656	639 552	-5 104

Kuigi maakonnas tõusis raamatukogude külastuste arv, siis laenutuste hulk on vähenenud rohkem kui 5 000 laenutuse võrra.

Laenutuste tagasimineku Pärnu Keskraamatukogu teabekirjanduse osakonnas oli seotud Mai raamatukogu avamisega aasta alguses. Seoses Mai raamatukogu kolimistega 2024. a hakkasid sealsed lugejad laenutama raamatuid kesklinna raamatukogust. Kui aga Mai raamatukogu avati uuesti uutest ruumides, leidsid lugejad sinna tagasitee.

Pärnu Keskraamatukogu 12 haruraamatukogu külastati 281 899 korda ja tehti 415 878 laenutust. Keskmiselt laenutati päevas 1405 raamatut, tunnis 156 väljaannet ja päevas külastas raamatukogu pea 900 inimest. Lisaks raamatutele saab laenutada lauamänge, muusikainstrumente, õuemänge ja muuseumipileteid, viimati nimetatuid laenutati 64 korral.

Lugeja jaoks muudab reserveerimisvõimalus raamatukogu kasutamise paindlikumaks. See säästab aega ja vähendab ebakindlust, kas soovitud raamat on saadaval. 2025. a tõusis raamatute reserveerimine Pärnu Keskraamatukogu ilukirjanduse osakonnas hüppeliselt. Hommikuti oli tavaliselt 25-30 reserveeringut, esmaspäeviti ja pühadejärgselt üle 50. Enamus raamatuid telliti raamatukappi. Ka päeva jooksul telliti kappi palju raamatuid. Aasta lõpus oli järjekord 199 raamatule. Järjekorrad ei olnud väga pikad, enamasti ootas raamatu saamist alla 10 inimese. Ligikaudu pooltele saabunud raamatutest tekkis järjekord. Rohkem broneeritakse

väliskirjandust. Eesti kirjandusele tekkisid järjekorrad siis, kui raamatutest kuskil räägiti või kirjutati. Pikema järjekorraga raamat oli Valérie Perrin „Minu kallis tädi” – raamat saabus detsembri alguses ja kuu lõpuks oli järjekorras 93 inimest. Võib öelda, et lugejate lemmikautoriks oligi Perrin, kelle kõik kolm raamatut olid väga populaarsed.

Loeti väga palju kriminaalromaane. Populaarsemad autorid olid McFadden, Connelly, Fitzek, Hunter, Bryndza. Samuti köitsid lugejaid armastusromaanid. Populaarsed autorid olid lisaks Malleryle ja Carrile ka Kajanto, Lane, Lucas ja Neels. Enam hakati laenutama „Punase raamatu” sarja teoseid. Suurenes ka „Loomingu Raamatukogu” raamatute lugemine. Loeti veel ka „Minu ...” sarja, kuna koolides on kohustuslik lugeda selle sarja raamatuid. Samuti olid raamatud nõutud reisile minejate hulgas. Luuleraamatutest oli konkurentsitult populaarseim Laur Lomperi „Vahi kuue paiku vahi kuue paiku: lugulaule. Vaata umbes kell kuus valvuri pintsaku paranduslappe: tõdemusi”, millele aasta alguses oli järjekorras 23 lugejat ja mida laenutati aasta jooksul välja 39 korral. Kooli kohustuslikust kirjandusest loeti kõige rohkem Kivirähki raamatuid „Rehepapp” (374 laenutust) ja „Mees, kes teadis ussisõnu” (178 laenutust).

Nagu kogu Eestis, jõudis ilukirjanduse osakonnas edetabeli tippu Urmas Vadi raamat „Kuu teine pool”. Tõusu üheks põhjuseks oli kindlasti raamatu käsitlemine saates „Presidendi raamatuklubi”. 2024. aasta laenuim teos, Mikseri „Vareda”, paikneb edetabelis teisel kohal. Edetabelisse kuuluvad ka kaks auhinnatud teost – Luugi „Õõema” ja Ehini „Südametammide taga”. TOPis on ka Ain Küti raamatud, kuna ETV-s linastus ajalooline krimiseriaal „Von Fock”, mis põhineb Küti raamatutel.

Moyesi ja Riley raamatuid laenutati palju ning kui neilt autoritelt ilmub midagi uut, saavad teostest kohe menükid. Krimikirjandusest loeti enim McFaddeni „Koduabilise” sarja. Endiselt on populaarsed ka Hooveri raamatud.

Ingliskeelsetest raamatutest laenutati kõige rohkem Chloe Walshi teost „Binding13” - 18 korral. Mitme raamatuga olid edetabelis esindatud Ana Huang („Twisted hate” – 17 laenutust, „Twisted games” – 16 laenutust) ning Colleen Hoover („Ugly love” – 12 laenutust, „Losing hope” – 10 laenutust). Kuna McFaddeni eestikeelsetele raamatutele oli kogu aeg järjekord ja osad teosed ei olnud veel eesti keeles ilmunudki, siis loeti ingliskeelseid raamatuid („The Housemaid is Watching”- 11 laenutust, „The Teacher , - 10 laenutust).

Teabekirjanduse laenutuste arv on eelneva aastaga võrreldes langenud üsna palju. Kuna külastatavus on üldiselt eelneva aastaga võrreldes samaks jäänud, siis võib see seotud olla sellega, et lugejad eelistavad raamatukokku tulla ning teavikuid kohapeal kasutada. Tuntavalt

on suurenenud õpilaste ja üliõpilaste arv teabekirjanduse osakonna kasutajatena. Keskkonda kasutatakse meelsasti grupitöödeks ja kodutööde tegemiseks. Suurenenud on ka järelaitamistundide läbiviimine raamatukogus.

Audru raamatukogu laenutuste suure tõusu põhjus võis olla tingitud sellest, et 2024. aastal oli töötaja haigestumise tõttu raamatukogu pikalt suletud, mistõttu oli 2024. aastal laenutuste arv väiksem.

Häädemeeste raamatukogu laenutuste arvu vähenemine on seotud elanikkonna vananemisega, samuti on seotud sellega, et teatud asju saab kiiremini otsida internetist telefoniga. Näiteks kokaraamatute laenutamine on sellega seoses palju vähenenud.

5.3.6 MIRKO teenus

Pärnu maakonnas ei osale ükski raamatukogu MIRKO teenuses.

5.3.7 Ülevaade RVL teenusest

Suurem osa raamatuid liigub oma raamatukogu siseselt harukogude vahel. Kuna URRAMist ei saa veel eristada RVLi ja ASLi kaudu tehtud laenutusi, siis ei ole võimalik veel täpseid arve aruandesse lisada. Enim on RVL teenust pakkunud Pärnu Keskraamatukogu, kuhu telliti teistest Eesti raamatukogudest 34 väljaannet. Peamised sisse tellitavad RVL'id on Tallinna Ülikooli raamatukogust ja Tartu Ülikooli raamatukogust. Ise laenasime teistele raamatukogudele välja 1029 väljaannet. Enamus nendest läks teistesse Pärnumaa vallaraamatukogudesse, aga ka Läänemaa ja Lääne-Virumaa raamatukogudesse.

ASLi kaudu laenas Pärnu Kesklinna kogu üksikuid raamatuid, millele oli linnas väga pikk järjekord, kuid haruraamatukogudes olid kõik soovijad juba raamatu läbi lugenud.

5.3.8 Infopäringud

Päringud 2024	Päringud 2025	Muutus (+-)
9 188	8 156	- 1 032

Raamatukogunduslike infopäringute arv on langenud. Pigem on tegu erinevate olmeliste ja/või faktiküsimustega, et raamatukoguhoidjad otsiksid ja jagaksid infot küll bussiaegade või ürituste kohta. Tundub, et inimesed saavad interneti abil iseseisvalt oma küsimustele vastused kätte. Palju kasutatakse juba ka tehisaru. ChatGPT ja teised tehisaru äpid on lihtsasti kasutatavad ja enam ei pea tulema raamatukokku selleks, et küsimustele vastuseid saada. Küll peavad aga raamatukoguhoidjad olema valmis lugejatele selgitama, et mitte kõik tehisaru antud vastused ei pruugi olla tõesed. Järjest enam peavad raamatukoguhoidjad vastama ChatGPT poolt

soovitatud lugemisvara raamatusoovidele, et küsitavat raamatut ei ole üldse olemas, sest tehisaru on selle ise välja mõelnud või on tehisaru tõlkinud olemas oleva võõrkeelse raamatu pealkirja sujuvalt eesti keelde ja nüüd tullaksegi seda raamatukogust küsima.

Temaatiliste päringute osas oli enim koduloolisi küsimusi. Kuna tuntakse huvi oma kodukandi või suguvõsa ajaloo vastu, siis otsitakse erinevaid allikaid, mis seda kajastaksid. Ka oli palju õpilaste uurimistöödega seotud päringuid.

Pärnu Keskraamatukogu teabekirjanduse osakonnas suurenesid infopäringud märgatavalt. Võrreldes eelmise aastaga suurenes see 579 päringu võrra. Arvu suurenemise üheks põhjuseks võib pidada osakonnas kohapeal õppivate ja töötavate külastajate arvu tõusu ja raamatukoguhoidja poole pöördumist info saamiseks. Teemapäringute näiteid: Setu kõlavööd; metallitöö joonised; Hello Kitty kaubamärk/bränd; arhitektuur Šveitsis prantsuskeelses piirkonnas; kofeiin, kohv; kulturism ja fitness; Kohtla-Järve kaevandused; veri, veregrupid; C-vitamiin; ATH; arheoloogia kui uurimismeetod; veipimine; OCD (obsessiiv-kompulsiivne häire), vene traktor T-25 jt.

Audrus oli huvitav päring, mis oli seotud õpilase uurimistööga, kus oli vaja 1920-aastatest alates pärinevaid erinevate kookide retsepte. Päringuid on olnud ka toataimede teemadel.

Paikuse raamatukogus, oli õpilaste poolt päringuid haruldaste loomade kohta (nt materjalid lumeleopardi või aksolotli kohta koolitöö jaoks); vanade aabitsate ja kooliõpikute kohta ajaloolise võrdluse eesmärgil; nõukogude ajal ilmunud teoste kohta, et uurida ajastu kirjandust või kultuurilist tausta jne.

Surjus tunti huvi käsitöö teemade, nt erinevate kudumismustrite vastu.

Kilingi-Nõmmes olid huvitavateks teemadeks suguvõsa uurimine, konkreetsed isikud, õpilaste loovtööd, laulusõnad.

Tori vallas oli huvitavaim päring, mis puudutas raamatule ISBN-koodi hankimist.

Põhja-Pärnumaa Suurejõe raamatukogul tuli leida materjale laevade ja laevamudelite kohta ning otsida jutte, kus peategelaseks on lepatriinu. Väandras sooviti uurida Väandra ajalugu Väandra 510. juubeliaastaks, tunti huvi Mongoli ajaloolise linna Sarai-Batu ja eesti rahvuse genoomi kohta.

5.3.9 Virtuaalüritused, -koolitused ja -näitused

Pärnu Keskraamatukogus korraldati kaks veebiviktoriini ja kaks virtuaalnäitust: kokkuvõtte 2025. aasta AS Hoolekandeteenuste klientidele korraldatud raamatuklubi kohtumistest ja 2025. aasta käsitöö töötubadest Pärnu Keskraamatukogus.

5.3.10 Tasulised teenused

Milliseid tasulisi teenuseid raamatukogud pakuvad? Valige loetelust sobivad

- Printimine, paljundamine, skaneerimine
- Ruumirent
- Üritused
- Materjalikulu (lamineerimine, spiraalkõitmine, raamatute kiletamine, kleepkile kilelõikuriga või printer-kilelõikuriga lõikamisel, termokleebis, märgipress,)
- Paberipressi ja lõiketerade kasutamine
- Kuumpressi kasutamine
- Kunstigalerii külastus Vändras

Põhiliseks tasuliseks teenuseks on Pärnumaa raamatukogudes printimise- ja paljundamise teenus. Mitmes raamatukogus on lisaks skaneerimise ja lamineerimise võimalus. Saab rentida ruume ürituste või koosolekute korraldamiseks. Pärnu Kesklinna raamatukogus saab kasutada paberipressi koos lõiketeradega ja märgipressi. Mai raamatukokku soetati kilelõikur ja termopress. Paikuse raamatukogus saab raamatuid kiletada. Põhja-Pärnumaa raamatukogu pakub spiraalkõitmise võimalust, samuti saab seal külastada Vändra kunstigaleriid.

5.4 Laste- ja noorteteenindus

Lug-d 2024	Lug-d 2025	Muutus (+/-)	Külast-d 2024	Külast- d 2025	Muutus (+/-)	Laenut 2024	Laenut 2025	Muutus (+/-)
7 725	7 358	-367	151 239	137 175	-14 064	71 171	66 681	-4 490

Lugejatest laste arvu languse üheks põhjuseks on erinev lugejate arvu loendamine võrreldes eelmise aastaga. Vt 5.3.3

Raamatukogudes, mis asuvad lasteasutustega (koolid, lasteaiad) samas majas on lugejatest laste osakaal ja laenutuste arv hea. Ka noortekeskustega samas majas asumine on suurendanud lastest lugejate osakaalu.

Pärnu Keskraamatukogu teabekirjanduse osakond korraldas lastele ja noortele infootsingutunde, juhendati graafikalaua kasutamist, aidati otsida kirjandust uurimistöde ja loovtööde jaoks, viidi läbi ekskursioone. Otsiti välja kohustuslikku ja soovituslikku kirjandust

riiklike olümpiaadide eel. Muusikakogus on võimalik mängida digiklaverit ja elektrikitarrit ning mitmed lapsed koos juhendajaga kasutavad seda võimalust iganädalaselt. Saksa lugemissaal korraldab ülelinnalisi saksa keelt populariseerivaid mänge ja näitusi.

2025. aastal külastasid uut Mai raamatukogu lisaks koolidele ka 9 lasteaiarühma, neis osales üle 800 lapse. Korduvalt käisid raamatukogu külastamas ka Päikese kooli erivajadustega õpilased. Laste külastatavuse suur tõus on seotud ilusa uue raamatukoguga, kus on meeldiv olla. Audru raamatukogu on rohkem hakanud külastama algklassilapsed, kes eelistavad kõrvalmajas asuva noortekeskuse asemel nüüd raamatukogus aega veeta.

Positiivne on see, et Põhja-Pärnumaa Tootsi ja Pärnjõe raamatukogude kolimine on lapsi raamatukokku juurde toonud. Tootsis on säilinud väga hea koostöö kooliga ja lasteaiaga, Pärnjõe kolis kooli ja lasteaiaga samasse majja, mis mõjus positiivselt.

On välja toodud laste lugemisoskuse ja lugemisharjumuse järjepidev nõrgenemine. Koolis loetakse senisest vähem tervikteoseid ning õppetöös kasutatakse rohkem lühivorme ja katkendeid, mis vähendab vajadust raamatute laenutamise järele.

Konkurentsi pakuvad ka e-raamatud ja digiplatvormide laenusvõimalused, mis suunavad osa laste lugemisest raamatukogust väljapoole. Digikeskkonnad ja ekraanipõhine meelelahutus konkureerivad otseselt lugemisajaga ning mõjutavad laste keskendumisvõimet ja huvi pikema teksti vastu. Paikuse raamatukogu juhataja sõnul soovitab isegi õppenõustamiskeskus keskendumisraskustega lastel lugemise asemel raamatuid kuulata. Lugemusele avaldab mõju ka õppekorralduse muutumine. Koolitööde ja referaatide tegemisel kasutatakse enam veebiallikaid ning trükiraamatute osatähtsus on vähenenud. Samuti mõjutab laenutuste arvu laste tihe huvitegevus ja ajapuudus, mis jätab lugemisele vähem aega. Täiendava tegurina võib välja tuua ka pandeemiajärgse käitumismustri muutuse, kus harjumus raamatukogus käia ei ole kõigil lastel taastunud varasemale tasemele. Oluline on tagada raamatute piisav eksemplaarsus, et laps või noor, kes soovib raamatut laenutada, ei peaks raamatukogust lahkuma tühjade kätega. Hea kättesaadavus toetab lugemishuvi kujunemist ja säilimist ning aitab vältida olukordi, kus soov lugeda katkeb sobiva raamatu puudumise tõttu.

5.4.1 Laste- ja noortekirjanduse komplekteerimine

Laste- ja noortekirjanduse komplekteerimine on olnud ja on jätkuvalt enamuse raamatukogude üks prioriteetidest. Uue lastekirjanduse soetamine toetab lugemise propageerimist ning aitab kujundada ja hoida laste ning noorte lugemishuvi. Koostöös õppeasutustega aitab õpetajate

tagasiside suunata valikut teostele, mida kasutatakse õppetöös ja soovitatakse õpilastele lugemiseks. Samas on praktikas sageli vajadus suurema eksemplaarsuse järele, et kõik huvilised saaksid soovitud raamatud kätte. Takistuseks on ka see, et mitmed õpetajate poolt soovitud teosed on läbi müüdud. See piirab võimalusi kogu täiendamisel ning mõjutab raamatute kättesaadavust õppetöös.

Pärnu Keskraamatukogu lasteosakond on väga rahul järelkomplekteerimise võimalusega, mis on kiire ja alati lasteosakonna vajadusi arvestav. Lugejal aitab soovitud raamatuni jõuda harukogudega ühine reserveerimis- ja järjekorda panemise võimalus. Seda kasutatakse agaralt koolikohustusliku kirjanduse puhul, mille eksemplaarsus on küll suur, aga ebapiisav, kui mitu klassit ait lapsi korraga sama raamatut soovib lugeda.

Jätakuvalt on suurendatud lauamängude arvu, et peredel oleks võimalik lisaks raamatutele ka mängu koju laenutada või raamatukogus mängida. Kindlasti arvestatakse raamatute tellimisel vabariiklike ja maakondlike kirjandusmängudega. Laste- ja noortekirjanduse komplekteerimisel on olulisel kohal Eesti autorite teosed, Eesti Lastekirjanduse Keskuse soovitused, auhinnatud raamatud, kooli soovituslik kirjandus ning samuti arvestatakse koolitustelt kogutud teadmisi hinnatud autoritest ja raamatukunstnikest, järgimist väärt kirjandustrendidest.

Noortekirjanduse komplekteerimise peamised eesmärgid on arendada noorte lugemisharjumust ja -oskust, pakkuda kirjandust, millega noored saavad samastuda, pakkuda alternatiivi kooli kohustuslikule kirjandusele.

Noortekirjanduse valikul lähtuti mitmest kriteeriumist. Oluline oli, et käsitletavad teemad oleksid noortele mõistetavad ja elulised, näiteks sõprus, armastus, vaimne tervis, identiteet ja ühiskondlikud probleemid. Kogu peab olema ka žanriliselt mitmekesine. Leiduma peaks nii realistlikku proosat, fantaasiat, ulmet, romantikat kui ka graafilisi romaane. Lisaks arvestati ka noorte raamatusoovitustega. Noorte arvamusega arvestamine aitas ilukirjanduse osakonnas suurendada kogude kasutatavust. Noored küsisid ka mänge, mistõttu tuleks neid rohkem komplekteerida. Kui raamatule tekkis suurem nõudlus, tehti järelkomplekteerimist. 2025.a. ilmus Hugo Vaheri raamat „Nutivaba”, Seda raamatut oli ilukirjanduse osakonnas kümme eksemplari ning kõik olid kogu aeg välja laenutatud.

5.4.2 Laste ja noorte lugemisharjumuste kujundamine, arendamine ja üritused

Peaaegu kõikides raamatukogudes käivad koolide klassid kui lasteaedade rühmad nii ekskursioonidel kui raamatukogutundides. Tehakse süstemaatilist koostööd haridusasutuste õpetajatega, et kujundada laste- ja noortekirjanduse kogu vastavaks õppe- ja kasvatustegevuse vajadustele.

Jätkus traditsioon - valla ja linna raamatukogude juhid andsid uutele ilmakodanikele kingiks raamatu „Pisike puu“.

Aasta jooksul läbiviidud üritused ja programmid aitasid kujundada laste ja noorte lugemisharjumusi, mitmekesistada lugemiskogemust ning tugevdada raamatukogu rolli haridus- ja kultuurikeskusena.

Ettelugemispäevad toetasid laste lugemishuvi ja kuulamisoskuse arengut, pakkudes positiivseid ja ühiseid lugemiskogemusi. Lugemisisu programm aitas lugemise juurde tuua hulgaliselt lapsi kogu maakonnas. Programm on leidnud oma kindla koha laste raamatute juurde toomise juures.

Hariduslikud teematunnid ja programmid pakuvad lastele võimalust süvendada teadmisi erinevates ainetes ning arendada tekstimõistmist, loogilist ja kriitilist mõtlemist. Lisaks toetavad need tegevused lugemishuvi ja loovuse arengut, muutes raamatu ja lugemise elavaks ning kaasahaaravaks kogemuseks. Programmid julgustavad lapsi avastama uusi teemasid, mõtlema laiemalt ning seostama õpitud oma igapäevaeluga. Rühmatöö ja ühiste tegevuste kaudu arenevad ka sotsiaalsed oskused: lapsed õpivad arvestama teistega, tegema koostööd ja võtma vastutust ühise ülesande eest. Hariduslikud ja kirjanduslikud teemad tutvustavad ka kultuuripärandit ning ajaloolist konteksti, aidates lastel mõista teadmiste ja kultuuri järjepidevust ning väärtust. Raamatuarmastus saab alguse lapse ja lapsevanema koos veedetud ajast, laste uudishimust ja loomulikust avastamisvajadusest.

Pärnu Keskraamatukogu lasteosakonna beebi- ja väikelasteraamatute valik on märkimisväärselt suur ja toetab igati perede püüdlusi lugemisharjumuse kujundamisel. Lasteosakond pakub lastele, noortele ja peredele turvalist ja inspireerivat keskkonda käsikäes professionaalse juhendamisega. Lugemishuvi tekitada ja lugemisharjumusi süvendada aitavad erinevaid vanuse- ja huvigruppe kõnetavad lugemisprogrammid, ettelugemised, ringid, töötoad, raamatukogutunnid, näitused ja väljapanekud. Koostöös koolide, lasteaedade ja peredega ollakse lugemiskultuuri kujundajaks ja usaldusväärseks partneriks erinevatest infovoogudest kantud ühiskonnas.

1,5–4 aastaste laste raamatuhuvi toetab alates 2012. aastast tegutsev Mürakarukool. Lauluõpetaja ja mängujuhi Katrin Hildunen-Alvela eestvedamisel ja raamatukoguhoidjate toetusel arendatakse sõnaosavust, laulu- ja liikumisoskusi, sotsiaalset suhtlemissujuvust ja avastamisrõõmu. Selle kooli õpilased on usinad laenutajad. Kord kuus kutsub lasteosakond 5-8 aastaseid lapsi Karude jututuppa lugusid kuulama ja raamatutegelaste seiklustele kaasa rääkima, joonistama ja meisterdama. Laupäevastel kohtumistel lasteosakonna jutunurgas loevad ja jutustavad raamatukoguhoidjad või jututoa külalised lastele hinnatud kirjanike ja raamatukunstnike koostöös loodud uusi ja vanu raamatuid.

Koolivaheaja töötubadesse tegevust planeerides proovitakse köitvalt jõukohast meisterdamist pakkuda esimesest kuni neljanda klassi lastele. Eesti raamatu aastal sooviti paljud armsad tegelaskujud raamatukaante vahelt välja tuua. Lisaks koolivaheaja töötubadele pakub meisterdamisvõimalusi Karukäpaklubi.

Märtsis toimunud KADRImäng 5.-6. klassidele oli pühendatud lastekirjanike Kadri Lepa 45. sünnipäevale ja Kadri Hinrikuse 55. sünnipäevale. Finaalmängu võitis Metsküla Algkooli võistkond, teise koha Tõstamaa Keskkooli kirjandusmängijad.

Pärnu Keskraamatukogu rippsaalis panid 9. aprillil oma teadmised proovile maakondliku kolmandate-neljandate klasside kirjandusmängu võistkonnad. Kõigil linna ja maakonna koole esindanud võistkondadel tuli mänguks valmistudes läbi lugeda viimaste aastate jooksul ilmunud ja Eesti Lastekirjanduse Keskuse ekspertide poolt välja valitud kümme raamatut. Teistest suurema punktisumma kogusid esimese koha said Ülejõe Põhikooli võistkonna mängijad.

9. oktoobril toimus Pärnu Keskraamatukogu saalis maakondlik neljandate klasside ettelugemisvõistlus, mis kandis nime “Kullast kallim”. Eesti Raamatu Aastal kutsuti lapsi valima ettelugemiseks tekste eesti lastekirjanduse proosaklassikast. Armsaid raamatutegelasi aitasid raamatust välja lugeda 28 ettelugejat. Pärnumaa esindajana sõitis Eesti Lastekirjanduse Keskuses toimuvale lõppvõistlusele Tammiste Algkooli õpilane.

VILEPimäng 2.-4. klassidele oli pühendatud lastekirjanik Heiki Vilepi 65. sünnipäevale. Nuputati vastuseid mälumängu küsimustele ja mängiti kirjaniku loomingust inspireeritud näitemänge.

Raamatukogus saab lisaks lauamängudele mängida ka erinevaid otsimismänge. 5. aprillil oli Pärnu Päev. Sel puhul kutsus raamatukogu lasteosakond kõiki pärnakaid ja Pärnu külalisi otsimismängu "Vaat kus vahva Pärnu!" mängima.

Lastega käisid 2025. aastal Pärnu Keskraamatukogus kohtumas kirjanikud Jaanus Vaiksoo, Juhan Voolaid, Tiina Laanem.

Kõikjal väidetakse, et noored loevad vähe. Pärnu Keskraamatukogu Kesklinna raamatukogu näitel seda väita ei saa. Noori käis raamatukogus palju ja loeti ka muud peale kooli kohustusliku kirjanduse, eriti inglise keeles. Kindlasti aitaks noorte lugemisharjumuse kujundamisele kaasa kohustusliku kirjanduse valiku nüüdisajastamine. Osa õpetajaid on seda teinudki, andes lugeda mõne raamatu, mis on viimase 10 a. jooksul ilmunud.

Võib-olla loeksid noored eesti keeles rohkemgi, kuid kahjuks on valik suhteliselt väike. Tihtipeale ilmus raamatu esimene osa, kuid järgesid enam ei avaldatud. Edasi loeti siis inglise keeles. Samuti ei ole esile kerkinud uusi noori autoreid, kes teismelisi kõnetaks ja neid lugemise juurde tooks. Esimest korda kuulusid arekeelsed raamatud kooli kohustusliku kirjanduse hulka (Muhonen „Greibikollane tulevik”, Tiainen „Gängsteri poeg”).

Noortekirjanduse laenutuse edetabelit juhtis A. Valliku „Kuidas elad Ann“ – 125 laenutust, väliskirjanduse laenutuse edetabeli tipus oli J. Gaarder „Apelsinitüdruk“ – 54 laenutust.

Noorte hulgas oli ülipopulaarne Sarah Maasi sari ”Rooside ja okaste koda”. Eesti keeles on sarjast ilmunud vaid kaks osa, mistõttu loeti edasi inglise keeles. Üldiselt said noorte soovitusel tellitud raamatutest laenutushitid. TikTokis ülipopulaarsed raamatud olid nõutud ka raamatukogus. Näiteks Grace’i „Icebreaker”, Armas’e „The Fiance Dilemma” ja Hazelwoodi „Bride”.

Mai raamatukogus tehti enne jõule viiele lasteaiarühmale käpiknukuetendus „Mõmmikute piparkoogitegu”, mis meeldisid lastele väga.

Rääma raamatukogu töötajad on tähele pannud, et viimasel ajal on kohustuslikku kirjandust rohkem võtma hakanud vanemad ja vanavanemad, mitte lapsed ise. Lapsed jäävad abitumaks ja vanemad muretsevad laste lugemuse pärast rohkem kui lapsed ise. Küsitakse järjest õhemaid raamatuid ja vanemad loevad lastele ise raamatuid ette.

Uus tegevus Paikuse raamatukogus oli osalemine mänguasjavahetuse programmis “Anna oma mänguasjale uus elu!”. Mänguasjavahetuse eesmärk oli vähendada tarbimist ja jäätmeteket, õpetada lastele ja noortele taaskasutuse ning jagamise väärtust ja tugevdada kogukonnatunnet.

Lastega käisid kohtumas nii muinasjutuvestja kui kirjanik Anti Saar. Kogu õppeaasta vältel käis Paikuse raamatukogus koos Lugemispesa ring ning Rahatarkuse huviring, jätkus aastaid kestnud "Lugemisisu" programm, mille lõpuüritusel oli seekord võimalus seigelda muinasjutumaal koos Polina Tšerkassovaga ja kuulata tema vahvaid instrumente. Korraldati ka mitmeid joonistusvõistlusi: Pipi ja Karlssoni joonistamise konkurss. Koostöös Paikuse kooli õpetajatega viidi läbi lasteraamatutes ning osaleti kirjandusmängu õpilaste ettevalmistusprotsessis. Tähtsündmusteks oli Kiigeraamatukogu ja erinevate raamatuaasta teematundidega seotud tegevused (vanaaja raamat, vanaaja koolitund ja aabits 450).

Peredele mõeldud jutuhommik „Känd&Kala” tõi Audru raamatukokku kokku varasemast rohkem lapsi. Nii suurtele kui väikestele käisid erinevaid jutte vestmas jututaat Jaak Känd ja lasteaiaõpetaja Anneli Kala.

Lindi raamatukogus on positiivseid mõjusid märgata lasteaialastel, sest korraldatud ürituste tulemusel on lapsed hakanud aina rohkem raamatute vastu huvi tundma. Paljud lapsevanemad räägivad, et raamatukogus käimine on nende laste jaoks väga tähtis. Väga tähtsal kohal lugemisharjumuste kujundamisel on Lindi oma Lugemisbingo.

Tõstamaal on noored juba mitu aastat tegutsenud nime all Rampsisõprade klubi, kus õpitakse, mängitakse lauamänge ja veedetakse kultuurselt aega. Mitu osalejat olid raamatukoguhoidjale ka töövarjuks. Ka möödunud aastal viis raamatukoguhoidja uudiskirjandust ja nende teemanädalaid toetavaid teoseid üle koridori Tõstamaa Lasteaia rühmadesse. Lisaks olid nad raamatukogus sagedased külalised.

Lääneranna valla raamatukogudes, kus raamatukogud on lasteaedadega samas majas, toimusid ettelugemised. Koongas ja Lihulas loeti kooslugemispäeval raamatukogus Jaan Rannapi raamatut „Nublu”. Edukalt Lugemisisu projekti läbinud Kõmsi ja Virtsu lapsed käisid tasuta preemiareisil Haapsalus. Külastati Iloni Imemaad, Linnuse Muuseumi ja Haapsalu lasteraamatukogu. Varblas tähistati kogu kooliga 27. jaanuaril eesti kirjanduse päeva. Eesti Raamatu Aasta puhul tutvustati Lääneranna Gümnaasiumi Koonga õppekoha õpilaste kohaliku rahvapärimest.

Saarde vallas Surjus on laste- ja noorte külastatavuse suurenemine on seotud sellega, et noortekeskus on avatud ainult kahel päeval nädalas, siis on raamatukogu selleks mõnusaks kohaks, kus peale tunde kokku saada. Raamatukoguhoidja sõnul on autorite loominguga lugemismängud ja koolis toimuv luulevõistlus samuti aidanud sellele kaasa.

Tori valla Sindi haruraamatukogus jätkus suur huvi mänguliste lugemistegevuste vastu. Mudilastele mõeldud lugemisring „Raamaturüblikud“ toimus 2x kuus laupäeviti ning sihtrühmaks olid 3–5-aastased. Lisaks toimus 6–7-aastastele lastele „Lugemise seiklus“, mis toetas varajast iseseisvat lugemist. Kuna Sauga kool asub raamatukogust 7 km kaugusel, viis raamatukoguhoidja osaliselt tunde läbi koolimajas, mis tagas suurema jõudmise lasteni ja toetas laenutuste kasvu. Tammiste välisteeninduspunktis, kus Urge raamatukoguhoidja töötas kaks korda nädalas, jäi lastega tehtav töö aktiivseks tänu heale koostööle Tammiste Lasteaed-alkkooliga. Raamatukoguhoidja on kooli personali hinnatud partner ning tihe koostöö toetab järjepidevat laste lugemisharjumuste arengut.

Are, Tammiste ja Sindi koolide õpilased osalesid maakondlikul ettelugemisvõistlusel. Tammiste Lasteaed-Algkooli õpilane saavutas võistlusel esikoha ning esindas maakonda üleriigilisel võistlusel, tuues positiivset tähelepanu nii koolile kui ka raamatukogule. Sindi raamatukogus korraldati Sindi Lasteaia Päikesejätkude isadepäeva õhtu.

Toimus üle-vallaline Tori Valla Raamatukogu lasteraamatupäev, kus tunnustati lapsi, kes olid 2024.aasta jooksul kõige aktiivsemad lugejad. Üritusele kutsuti 68 last peredega ning kokku osales sündmusel Sindi seltsimajas 86 inimest.

Tori valla raamatukogudes käisid lugejatega kohtumas Jaanus Vaiksoo (Sindi), Ilmar Tomusk (Sauga), Aidi Vallik (Tori), Markus Saksatamm (Urge), Indrek Koff (Are); Anu Taul (Sindi).

Põhja-Pärnumaal toimus oma kohalik lugemisväljakutse lastele. Ettelugemispäeval kogunesid õpilased Kaisma raamatukoguhoidja juhatusel kokku, et kuulata-vaadata Eesti Lastekirjanduse Keskuse poolt korraldatud ülekannet, kus näitlejad lugesid ja kunstnikud samal ajal illustreerisid loetavat juttu. Pärnu-Jaagupi Sõpside ring käis koos 13 korral, kus arutleti erinevatel teemadel ning meisterdati käepäraste vahendite abil. Aasta teises pooles võeti eesmärgiks tutvustada rohkem ajakirja “Täheke“. Teise klassi lapsed said osa väikesest teatrietendusest, kus näitemängu vormis kandsid raamatukoguhoidjad ette kohalikke pärimuslugusid. Kõne all olid rahvajutud ja nende muutumine ajas ja ruumis. Erilist elevust tekitas see, et ühte näitemängu sai kaasatud ka lapsed. Selline läbimängimine kinnistab kuuldut-nähtut kindlasti oluliselt paremini, kui lihtsalt ettelugemine. Ka lasteaia lastele pakuvad raamatukoguhoidjad põnevust, sest lapsi tervitavad uksel mitte raamatukoguhoidjad, vaid tegelased otse eesti lastekirjanduse teoste lehekülgedelt.

Pärnu-Jaagupi raamatukoguhoidjad täiendasid 2024. aastal algatatud Lapsesuu sõnaraamatut. Uued sõnad said lisatud ka veebisõnastikku.

Pärnjõe raamatukogul on traditsiooniks, et 1. klassile on alati septembris tund, kus tutvutakse raamatukogu ja selle reeglitega. Uudishimupäeval korraldas raamatukogu tervele koolile ürituse ja viktoriini. Suurejõe raamatukogus oli detsembris populaarne raamatukoguhoidja koostatud jõulukalender, kus oli igaks päevaks valida 1 jõululuuletus.

Tootsi raamatukogus on traditsiooniks saanud oktoobris toimuvad ettelugemispäevad, millest sel aastal võtsid osa kõik 2. kuni 9. klassini. Detsembris toimus koostöös kooli õpilasesindusega kaks kirjandusõhtut, kus lapsed jagasid katkendeid oma lemmikraamatutest. Nende õhtute raames kohtuti kohalike kirjanike Allari Jansoniga ja Imbi Põlluga. Kohtumised kirjanikega arendasid õpilaste koduloolist teadlikkust ning pakkusid vahetut sidet elava kirjandusega, soodustades laste eneseväljendusoskust ja esinemisjulgust.

Lasteraamatu ettelugemispäev oli Vihtra raamatukogus pühendatud Janno Põldma 75.sünnipäevale. Loeti raamatust „Lotte ja kuukivi saladus”, millele järgnes püügivahendi valmistamine. Lasteaia lapsed osalevad rõõmuga üritustel, kus on käeline tegevus, laul ja tants.

Häädemeeste vallas Võistes on juba traditsiooniks saanud kahe lasteaiarühma külaskäigud raamatukokku emakeelepäeval märtsis ja ettelugemise päeval oktoobris. Ka külastas kogu Tahkuranna algkooli koolipere septembri alguses raamatukogu, et meelde tuletada raamatukogu olulisust ja rolli. Eesti Raamatu Aasta puhul tutvustas raamatukogu juhataja raamatu ajalugu.

Raamatukogu organiseerimisel külastas Tahkuranna Lasteaed-Algkooli lastekirjanik Ilmar Tomusk, mille tulemusena tõusis laste huvi tema kirjutatud raamatute vastu.

5.5 Raamatukogu kui kogukonnakeskus

Üritused/tegevused 2024	Üritused/tegevused 2025	Muutus (+/-)
2 343	2 366	+23

Aasta-aastalt on selge, et raamatukogud ei ole enam ainult raamatute laenutamise kohad.

Raamatukogud on kogukonda ühendavad kohad, väikestes kohtades veel viimased kohad, kus piirkonna inimesed kokku saavad ja kultuurselt aega veedavad.

Milliseid üritusi/tegevusi on raamatukogud aruandeaasta jooksul pakkunud?

Üritused/tegevused	Arv
Info-, meedia- ja digipädevuste alane nõustamine ja juhendamine*	199
Kirjandusega seotud näitused ja väljapanekud	946
Kodulooga seotud sündmused ja väljapanekud	73

Kontserdid või muusikasündmused	13
Kunsti- või käsitöönäitused	116
Lugejamängud ja -võistlused	94
Lugejate kohtumised kirjanike ja kirjandustegelastega, muud kirjandussündmused	221
Üldharivad loengud, ringid, klubid ja töötoad	472
Lugemiskoer	16

**Siin kasutajakoolitusi mitte märkida. Info-, meedia- ja digipädevuste alane nõustamine ja juhendamine on enamasti lühiajaline ja spontaanne, teeninduse käigus ette tulev infootsingu, meediakirjaoskuse ning arvuti- ja nutiseadmealane juhendamine.*

Raamatukogu täidab olulist rolli kohaliku pärandi hoidja, elukestva õppe toetaja ning mitmekesiste vaba aja võimaluste pakkujana. Raamatukogu tegevus loob avatud ja kaasava kultuurikeskkonna, kus eri vanuserühmad leiavad võimalusi enesetäiendamiseks ja ühistegevuseks.

Raamatukogu on koht, kus saab kasutada arvuteid ja interneti, lugeda ajakirjandust ning osaleda kogukondlikes tegevustes. Raamatukogu toimib mitmekülgse kultuurikeskkonnana, mis toetab kohaliku kogukonna õppimist, loovust ja sotsiaalset kaasatust ning pakub sisukaid tegevusi igas vanuses lugejatele. Endiselt on raamatukogu tähtis koht vanemaealistele, kust saada abi ja nõu digipädevuste alal, kus aidatakse erinevaid toiminguid arvutis või telefonis. Mõnel pool on raamatukogud veel ainukesed asutused, mis füüsiliselt olemas on ja kust oma probleemide korral iga kell abi ning nõu saab.

Pärnu Keskraamatukogus oli raamatuaasta piltvaiba tikkimine väga suurt huvi tekitav ettevõtmine ja sellest sai paljusid ühendav kogukondlik tegu. Raamatukogus olevat vaipa käisid tikkimas väga erinevas vanuses inimesed, ka mõned mehed ei peljanud tikkimist proovida. Täiesti võõrad tikkivad inimesed said omavahel samal ajal tuttavaks, puhuti juttu ja kiideti ettevõtmist. Paljud tabasid end mõttelt kui tore on teha raamatukogus käsitööd ja samal ajal teistega veidi lobiseda. Ettevõtmine sai ainult positiivset tagasisidet.

Heaks traditsiooniks on saanud see, et vabariigi aastapäeva eelsel nädala kannavad töötajad pidulikke lipuvärvidest inspireeritud riideid või rahvarõivaid, ka 2025. polnud erand. Külastajatele meeldib eriti see kui töötajad rahvarõivaid kannavad. See toob paljudele naeratuse suule ja ei olda kitsid komplimentidega.

Jaanuaris tähistas Pärnu Keskraamatukogu oma sünnipäeva tegusa perepäevaga, millest võeti osa perekonniti. Palju oli näha isasid oma lastega koos kvaliteetselt aega veetmas, nii meisterdamas kui ülesandeid lahendamas. Perepäeval tegi ilukirjanduse osakond suure näituse

„Ajarännak nii ja naa ... ka raamatukoguhoidjate riidekappides.”. Välja olid pandud raamatud, kus tegevus toimus nii minevikus kui olevikus ja ka riideid erinevatest ajastutest. Riiete väljapanek tekitas lugejates elevust ning arutelusid ja meenutusi.

Märtsis tutvustasid Pärnu Keskraamatukogu direktor ja teabekirjanduse osakonna juhataja Pärnu Spordihallis liikumise ja heaolu päeval raamatukogu teenuseid. Tutvustati raamatukogu nii sündmusi ja teenuseid kui laenutati tervislikke eluviise tutvustavaid raamatuid.

Märtsis korraldas Pärnu Keskraamatukogu naistele pühendatud näituse „Ma olen naine“. Raamatukogu töötajad tõid vaatamiseks erinevatest kümnenditest pärit naistega seotud esemeid. Näitus osutus väga populaarseks, sest tekitas nostalgiat ja äratundmist. Paljud leidsid eksponaatide hulgast tuttavaid esemeid, mis olid olnud neil endil või vanaemadel, emadel kodudes olemas.

Sügisel võttis Pärnu Keskraamatukogu osa TÕN-raames Pärnumaa kogukondlikust õpisündmusest, mille puhul toimus käsitöö õpitund, kus kaitsemärkide tikkimise abil anti vanadele katkistele tekstiilidele uus välimus.

Kogu aasta vältel korraldas Pärnu Keskraamatukogu täiskasvanutele erinevaid käsitöötube, mis on väga populaarsed, kohad täituvad väga kiiresti. Kokku saadi kümnel korral - prooviti erinevaid taaskasutuse tehnikaid, aga ka rahvuslikke käsitöötehnikaid.

Teabekirjanduse osakond pani uue silla ootuses välja suure suvenäituse „Pärnu sillad“. Silla avamise ootuses sai pilgu peale heita Pärnu sildade ajaloole - teabekirjanduse osakonnas oli suurem näitus trükisõnast ja -pildist, kus Pärnu sillad kajastatud ja kujutatud.

Uus koostöövorm sai tuule tiibadesse teabekirjanduse osakonnal Pärnu teatriga. Osakonnas pandi välja uute etenduste eel lavastuse truppi poolt antud raamatusoovitusi („Salemi nõiad“, „Julia Julia“, „Juulikuu lumi“, „Suvekool“, „Nösperi Nõnni Natuke“, „Semud ja Sellid“).

Alates septembrist alustas Mai raamatukogus kooskäimist raamatuklubi, mida juhib vabatahtlik Pärnu Väärikate Ülikoolist. Koos käiakse iga kuu esimesel esmaspäeval ja osavõtt on aktiivne. Oktoobris toimusid Mai raamatukogus täiskasvanud õppija nädalal (TÕN) õmblusmasinate tutvustuspäev ja tehnoloogia-õppimispäev, mis tõid kohale palju huvilisi.

Kogukonnasündmus Rääma Rahva Oma Päev tõi Rääma raamatukokku hulgaliselt peresid. Lastele olid valmis mõeldud ülesanded, otsimismängud, nuputamised. Värviti pilte-järjehoidjaid, pandi kokku puslesid Rääma hoonetest, nuputati täheruudusõnu. Täiskasvanud ja noored said vastata Rääma kirjameeste kohta käivatele küsimustele, lahendada ristsõnu.

Huvilised uurisid mappe piirkonna ajaloost ajaleheväljalõigetel ning fotokoopiatel. Üritus tõi juurde uusi lugejaid. Raamatukoguhoidjaid rõõmustas, et sündmusele tuldi lastega ja mitu põlvkonda koos.

Oktoobris käis Lindil vaimse tervise kuu ja kampaania „Tund enne und mobla peost, naudi teost!“ raames Lindi raamatukogus Tõstamaa perearst dr Madis Veskimägi. Õpilastele esines ta teemal „Raamat või ekraan“ ja täiskasvanud lugejatele „Vaimne tervis – üks tervisesammastest“.

Audrus toimus kantud teema-aastale pühendatud üritus „Sünnimaa soojas süleluses sündinud“. Küläs oli harrastusluuletaja ja pühapäevapiltnik Juli Suvi oma luulekavaga, millele taustaks näitas ta suurelt ekraanilt omatehtud loodusfotosid. Toimus ka Piibliseltsi üritus „Eesti raamat 500. Esimene eestikeelne piibel“, mis jätkus näitusega nii raamatukogus kui muuseumis. Korda läks ka muuseumiöö, mis kandis nime „Öös on raamatut“. Nii nagu eelnevatelgi aastatel panustas raamatukogu ka sel korral üritusse raamatulaadaga, lisaks loeti igal täistunnil erinevatest eesti kirjanduse tüvitekstidest huvilistele katkendeid. Üritust väisas ligi 80 inimest.

XXIX Tõstamaa Osavallapäevade raames toimus Autogrammidega raamatute näitus. Huvitavate Kohtumiste Klubis, mis on peamiselt väarikate kokkusaamise klubi käis küläs Valdur Mikita, kuhu raamatukoguhoidja viis raamatukogus olevad Mikita teosed tutvumiseks ja laenutamiseks. Lisaks oli raamatukogu esindatud veel mitmel üritusel.

19. juulil pidas Tõhela rahvamaja oma 150. sünnipäeva, samas majas asuvas raamatukogus vestles lugejatega Piret Päär. Tõhela raamatukogus käiakse kui külakeskuse majas, kus kohtutakse omavahel, tehakse koos käsitööd, lapsed saavad koos mängida, suhelda, hangitakse infot. Pootsi ja Tõhela raamatukoguhoidja korraldab vaatamata väikesele kogukonnale raamatukoguringe, aga õpetab ka erinevaid käsitöötehnikaid, nagu niplispits või paelte punumine.

Elukestva õppe toetamiseks toimus aruandeaastal Paikuse raamatukogus TÕN-i raames šenilltehnika töötuba, mis pakkus osalejatele võimalust omandada uusi praktilisi oskusi ning veeta sisukalt vaba aega.

Lääneranna vallas leidsid aset järgmised huvitavad kohtumised: Krista Kaer, Andra Teede, Küllike Valk, Tõnu Oja.

Varbla raamatukogus toimusid lugemishuviliste kooskäimised 2x kuus „Kirjanduslikus jututoas“. Paljud teemad olid inspireeritud raamatuaastale pühendatud tähestikusündmustest.

Vatla raamatukogu sai Vabariigi aastapäeval tänukirja Lääneranna vallalt seoses raamatukogu 105. sünnipäevaga.

Saarde valla Surju raamatukogus toimusid unistamistalgud „Hakkab looma“, sellega pandi Surju maailma esimeste unistamistalgutel osalejate kaardile.

Kilingi-Nõmme raamatukogus sai näha Saarde valla huvikeskuse kunstiringi ”Spekter” liikmete joonistatud pilte. Tihemetsa harukogus oli kogukonnapäevade ja perepäeva ajal raamatulaat, jõulukuul aga kohalike käsitöötajate adventiaja näitusmüük. Pidevalt on Tihemetsa kogus võimalik kaunist käsitööd osta ja vaadata. Kord nädalas käib Tihemetsa harukogus koos laste pilli- ja loomering.

Raamatuaasta puhul oli lastekaitsepäeva üritus Kilingi-Nõmme raamatukogus ja raamatukogu õuealal. Külas käis kirjanik Markus Saksatamm, lahendati Pipi bingot, kohaliku naiskodukaitse tüdrukud küpsetasid pannkooke.

Kihnu raamatukogus on traditsiooniks kujunenud emakeele päeva tähistamine, nii ka 2025. aastal, mille juurde käis väljapanek uutest Kihnu-ainelistest raamatutest. Loeti kihnu keeles jutukesi ette ning külas käis jutuvestja Piret Päär, kes õpilastele ka väga meeldis.

Tori üle-vallaline lugemismäng „Lugemise proovikivi“ jõudis juba viienda hooajani. Programmi pidulik avamine ja lõpetamine suurendasid lugejate motivatsiooni osaleda, töid raamatukogudesse uusi lugejaid ning suunasid osalejaid laenutama mitmekülgset kirjandust vastavalt mängu tingimustele.

Valla mälumängusarja SATS korraldamine aitas raamatukogu tegevustesse kaasata ka neid kogukonnaliikmeid, kes ei ole varem raamatukogu teenuseid aktiivselt kasutanud. Sarja kaudu tugevnes raamatukogu roll laiemalt kogukondliku suhtluse toetajana.

Haruraamatukogud pakkusid regulaarselt kooskäimiskohti eakate klubidele (Are, Sauga, Sindi, Suigu). Nende kohtumiste läbiviimine näitas raamatukogu väärtust kogukonnakeskusena, kus erinevad põlvkonnad leiavad turvalise ja toetava keskkonna ühistegevusteks.

Kirjandusklubide tegevus Are, Sauga ja Sindi raamatukogudes toetas lugejate järjepidevat huvi kirjanduse vastu. Klubide kohtumised mõjutasid positiivselt nii laenutuste arvu kui ka külastuste ja aktiivsete lugejate kasvu, aidates hoida lugemiskultuuri elavana kogu vallas.

Osaleti TÕN korraldamisel maakonnas erinevate sündmustega haruraamatukogudes. Tähistati Suigu raamatukogu 115. sünnipäeva.

Koostöös kogukonnaga ja kogukonnale oli Põhja-Pärnumaa raamatukogudes väga palju eriilmelisi tegevusi või üritusi. Igal raamatukogul on kujunenud nõ oma sihtgrupp ja huvid, millest lähtutakse tegevuste ja ürituste planeerimisel. Kogukondades on aktiivgrupid, kes soovivad panustada kogukonda ja kutsuvad enda partneriks just raamatukogu.

Kultuuriprogramm pakkus elamusi erinevatele sihtrühmadele, ulatudes muusikasündmustest ja kontsertidest kuni kunsti-, käsitöö- ja koduloonäitusteni, aidates säilitada ja tutvustada kohalikku pärandit. Loovust ja sotsiaalselt suhtlust soodustati läbi meisterdamiste, viktoriinide ning spetsiifilisemate teemanäituste (nt kollektsioonide väljapanekud), pakkudes sisukat vaba aja veetmist igas vanuses külastajatele.

Vändra raamatukogule oli oluliseks sündmuseks Vändra 510. aastapäeva tähistamine. Toimused kohtumised Jaan Tammsaluga, mehhiklase Daniel Espinosaga ja kohaliku tõlkija Lii Tõnismanniga. Koostöö oli hea Vändra Naisseltsiga ühistegevuste (Vändra OTT), töötubade ja näituste korraldamisel.

Vändra ja Pärnu-Jaagupi raamatukogud osalesid üleriigilisel üritusel Muuseumiöö. Samuti oli võimalik Pärnu-Jaagupis raamatukogu ees eksponeerida Mälu Instituudi rändnäitust Saatusaasta 1944. Pärnu-Jaagupi raamatukogus sai täiendatud alevit ja selle ümbruskonda käsitlevate teoste märgistamine. Nüüdseks on need raamatud erimärgistusega ja koondatud ühele riulile, kus nad on teemade kaupa hõlpsalt leitavad. Koduloo teemaga haakub ka Facebooki grupp „Nii oli kord Pärnu-Jaagupis“, kus kajastatakse kohalikku elu ajaloo vaatenurgast. Pärnu-Jaagupi raamatukogus käis koos täiskasvanute kirjandusklubi, kes 2025. aastal pühendus eesti kirjanduse lugemisele ja arutlemisele.

Vändra Raamatukogu juures toimetav Vändra Kunstigalerii tõi Vändra Raamatukokku inimesi, kes said nautida ka lisaks raamatukogu tavapärasele tegemistele mitmed huvitavad ja mitmekesised näitusi, samuti kohalikele kunstihuvilistele õpilastele olla erinevates töötubades läbi Vändra Muusika-ja Kunstikooli koostöö. Raamatukogus toimusid iga kuu esimesel neljapäeval ettelugemised Vändra Kodu erivajadustega elanikele, iga kuu teisel teisipäeval käidi Alevi Hoolekandekeskuses ette lugemas ja raamatuid tutvustamas. Igakuiselt sai kokku lugemisklubi. Toimused mälumängud ja töötoad.

Osaleti RJK ESF meetme 3 „Sotsiaalse kaasatuse suurendamine ja hoolduskoormuse vähendamine“ projekti „Nutiõpe“ raames miniprojektis, mille käigus viidi läbi individuaalne nutiõpe kümnele 55+ vanuses puudega ja eakale inimesele.

Raamatukogu on hea koht kooskäimiseks, pakkudes rahulikku ja meeldivat keskkonda, mida eelistasid oma kohtumisteks nii Vändra Naisselts kui ka Beebiring.

Aasta jooksul jätkusid koostööd kohalike organisatsioonidega, eelkõige Vändras Naisseltsiga, lasteaedadega ning koolidega, Pärnu-Jaagupis ARS kunstnikega, kelle näitused raamatukogus üleval on ning toimusid kohtumised kirjanike ja kultuuritegelastega. Tegevused tugevdasid raamatukogu rolli kogukonnakeskusena.

Libatse raamatukogus jätkati kehvade olmetingimuste kiuste „Neljapäevaliste klubi“ kokkusaamistega. Raamatukoguhoidja jätkas koduloolise materjali kogumist ja selle huvilistele kättesaadavaks tegemist. Jätkus töö ka Edasi-kolhoosi ajalooga seotud uue fotomaterjali arhiveerimisega. TÕN raames toimus tehisintellekti tutvustav koolitus, kuna ChatGpt ja Gemini on uued nähtused ning ka vanemaealistele on vajalik selgitada nende kasulikkust ja ohte. Meisterdamise töötubades õpiti ja tuletati meelde erinevaid oskusi. Pensionealistel inimestel on oluline koos käia, koos õppida ning elurõõmu hoida. Käeliste tegevuste õpitubadest on paljud osalised leidnud endale argipäeva ajaveetmiseks uusi tegevusi (mandala joonistamine, neurograafika, kinkekottide kaunistamine).

Kord kuus toimub Pärnjõe raamatukoguhoidja juhtimisel Seltsiklubi täiskasvanutele, kus vanemaealistel on võimalus tulla kodust välja teiste inimestega suhelda. Räägitakse loetud raamatutest, üleriigilistest uudistest, reisimuljetest, mängitakse või nuputatakse koos. Raamatukoguhoidja korraldas huvilistele ka kaks töötuba - rahaümbriku voltimine ja lumehelbe heegeldamine.

Kuna sügisel kolis Tootsi raamatukogu uutesse, värskelt remonditud, avaratesse ja soojadesse ruumidesse, on sellest kujunenud kohaliku elu süda. Kuna Tootsis puudub eraldi rahva- või kultuurimaja, on raamatukogu enda kanda võtnud külakeskuse rolli. Alates oktoobrist koguneb igal teisipäeval lauamängude klubi. Raamatukogu osales aktiivselt ka lauamängu "Reis ümber Tootsi" koostamises. Mäng kajastab Tootsi alevi ajalugu ning selle esitlusel detsembris osales üle 25 inimese. Oluline on ka tihe koostöö MTÜ-ga „Tegusad Tootsikad“. Koostöös viidi novembri lõpus ja detsembris läbi jõulutöötubasid, kus õpetati küünalde valmistamist, jõulukaartide meisterdamist ja makramee punumist. Vihtra raamatukogu korraldas aga põneva näituse „Kivid reisiselt läbi aegade“.

Häädemeeste valla Uulu raamatukogus jätkus Õpitund Uulu Lasteaia õpetajatele. 2025. aasta teemaks oli „Lasteraamatud, mis toetavad lasteaiaõpetajaid õppe- ja kasvatustegevuste

läbiviimisel lasteaias.” Samuti jätkusid Koduloolaste klubi kokkusaamised. Koduloolaste algatusel toimus raamatukogu ruumides ajaloolise Uulu Mõisa kohta näitus, mis elavdas huvi kohaliku ajaloo vastu kogukonna liikmete hulgas. Positiivset vastukaja sai ka kogukondliku Pärnumaa õpisündmusega „Õpime lugudest” kaasnenud Häädemeeste valla humanitaarvaldkonna abivallavanema Helve Reisenbuki portselaninäitus „Sini-valge portselani maagia meie laual täna ja 100 aastat tagasi.”

Hea koostöö on Võiste raamatukogul koduloolase Henn Saarega, kelle kogutud fotosid ja arhiivimaterjale raamatukogu kogukonnale tutvustab.

Häädemeeste raamatukogus oli menukas koolivormide näitus (aastad 1940-1990). Kogukonda ühendav oli ka Häädemeeste aukodaniku maalinäitus ja juubeli tähistamine. Taas osaleti valla orienteerumismängus staabina ja viidi läbi kirjanduslik mälumäng ning võeti osa TÕN nädalast. Kirjanduslik kohtumine ajakirjanik Märta Treieriga oli menukas.

Treimanis oli suvine tähtsündmus Treimani küla Kohvikute Päev, raamatukogu oli esindatud mitmete huvitavate töötubadega, väikeste käsitöömüüjate ja raamatulaada letiga. Toimusid kohtumised Ena Metsaga, aga ka Andres Lauriga kirjastusest ORTO. Kuna raamatukogu on ka turismiinfopunkt-külastuskeskus, siis külastavad seda matkajaid, kes kasutavad Pikamaarada E9 ja Eesti-Läti ranniku matkarada. Raamatukogu kasutatakse kaugtöökohana, väiksemate koosolekute ja kokkusaamiste kohana. Raamatukogu kaudu on võimalik külastada suvel rahvamajas olevat fotonäitust.

Massiaru raamatukogu on ajutise pinna peal, kuid vähemalt paar korda aastas on püütud ka seal väikesel pinnal midagi külarahvale korraldada ja seda koostöös Massia Loomakeskuse ja Massiaru Külaseltsiga. 2025. aastal tutvustasid Punase Risti töötajad Koduapteegi teemasid ning kuulati muljeid Kanadast välis-eestlaste esituses. Raamatukogu on seal piirkonnas ainus valla allasutus ja inimestele oluline, vallale oluline näiteks valimiste korraldamisel, mil on see alati toimunud raamatukogu ruumides.

5.5.1 Kasutajakoolitused

Koolitused 2024	Koolitused 2025	Muutus (+/-)
185	421	+236

Koolituste arv on suurenenud, kuna rohkem on hakatud märkima individuaalkoolitusi. Arvatavasti on osa neist siiski sellised, mis pole päris koolitused vaid pigem juhendamised. Rühmakoolitusi tehti 2025. aastal kokku 278.

Üldistavalt oli enim neid (suuremas osas vanemaealisi), kes vajasisid juhendamist digidokumentide allkirjastamisel, tuludeklaratsioonide ja erinevate toetuste ankeetide täitmisel, pangaarvete tasumisel, pangakaardi aktiveerimisel jpm. Tihti on tulnud ette olukordi, kus raamatukoguhoidjad on pidanud klientide jaoks lahendama digitehnoloogiliselt keerulisi ülesandeid ja püüdma aidata ka töötajatele endile tundmatuid olukordi erinevates keskkondades.

Surjus olid peamiseks teemadeks küberturvalisuse põhitõed, digiprügi koristamine, e-teenuste kasutamine (lepingute sõlmimine, deklaratsioonide-aruannete täitmine, pangateenuste kasutamine, digiallkirjastamine, erinevate digiteenuste lehekülgede külastamine), pensioniga seotu jne.

5.5.2 Koostööpartnerid

Hea koostöö on raamatukogudel koolide, lasteaedade, rahvamajade, külaseltside, noortekeskuste, kultuurimajade, muuseumidega, aga hooldekodude, MTÜde ja hoolekandeteenust pakkuvate asutustega. Valdade raamatukogudel on hea koostöö enamuse valla asutustega, enim kultuuri- ja haridusasutustega.

Pärnu Keskraamatukogul on lisaks haridusasutustele ka hea koostöö kultuuriasutustega, nagu teater ja muuseum. Pärnu Keskraamatukogu laenutab Pärnu Muuseumi külastuspiletit, nii üksik- kui perepiletit.

Saksa lugemissaali jätkuvad koostööpartnerid olid: Tallinna Goethe Instituut, Saksamaa Liitvabariigi Suursaatkond Tallinnas, Tartu Saksa Kultuuri Instituut, Eesti Rahvusraamatukogu Austria, Saksa, Šveitsi lugemissaalid, Pärnu linna ja maakonna saksa keele õpetajad. Muusikakogu teeb koostööd linna ja maakonna lasteaedade- ja üldhariduskoolide muusikaõpetajatega ning toetab õpilasi erialase kirjanduse leidmisega. Aasta vältel aitas teabekirjanduse osakonnas vabatahtlik Taaniel, kes käis koos oma tugiisikuga vanu Pärnu ajalehti parandamas.

Pikaaegne koostöö seob Pärnu Keskraamatukogu lasteosakonda Pärnu linna lasteaedade keskkonnakasvatuse aineühendusega, kes juba üheksateistkümnendat korda Pärnu lasteaedade näituse raamatukokku tõi. Pärnu Keskraamatukogul on tore koostöö Pärnu Kunstide Kooliga,

kes igal aastal linna kunstikonkursi parimad õpilastööd nii trepigaleriis kui lasteosakonnas näituseks kujundab ja lapsed-õpetajad-pered näitust avama ja vaatama kutsub.

Hea koostöö on Pärnu Keskraamatukogul ka Pärnu Haigla ja AS Hoolekandeteenustega.

Oluline osa koostööst toimub ka kohalike mittetulundusühingutega. Näiteks MTÜ Viira Arendusselts ja Suigu kultuuriselts võimaldavad projektirahastuse abil korraldada kogukonnale suunatud tegevusi, sh meisterdamisõhtuid ja töötubasid, kus on võimalik tasustada juhendajate tööd ning hankida vajalikud materjalid. Selline partnerlus laiendab raamatukogu võimalusi kogukonnategijana ja tugevdab kohaliku kultuurivõrgustiku sidusust.

Hea koostöö toimus Põhja-Pärnumaa raamatukogul ka Põhja-Sakala valla (Vastemõisa, Suure-Jaani, Sürgavere, Kõo), Jõesuu Raamatulaenutusega ja Viljandi Linnaraamatukoguga.

Valdade raamatukoguhoidjad kiidavad Pärnu Keskraamatukogu kui väärtuslikku koostööpartnerit, kellega toimuvad koos koolituspäevad ning regulaarne koostöö komplekteerimisel.

6 Raamatukogu turundus

6.1 Turunduskanalid

Millised olid aruandeaastal peamised kanalid raamatukoguteenuste tutvustamiseks? Valige sobivad

- Raamatukogu koduleht
- KOV-i koduleht
- Sotsiaalmeedia (nimetada kanalid, nt Facebook, Instagram, TikTok, Youtube jne)
- Raadio
- Televisioon
- Ajalehed, ajakirjad
- Välireklaam (nt plakatid, ekraanid)
- Muud (nimetada)

Kõige populaarsem ja tulusam turunduskanal oli endiselt Facebook. Raamatukogude tegemisi kajastasid järgmised kohalikud ajalehed: „Pärnu Postimees“, „Kodused Häälled“, „Tõstamaa

tuuled“, „Valla Teataja“, „Tori Valla Vaatleja“, „Liiviranna“, „Lääneranna Teataja“, „Saarde Sõnumid“, „Paikuse Postipaun“, „Kihnu Leht“.

Pärnu Keskraamatukogu linnaruuminäitust „Poeetiline Pärnu“ kajastati ka ERRi kultuuriuudistes ja AKs.

Vändra raamatukogus toimus Põhja-Pärnumaa Raamatukogu poolt koostöös Eesti Sotsiaaltöö Assotsiatsiooniga organiseeritud teabepäev „Kastist välja mõtlemine sotsiaaltöös“, kus arutati raamatukogude kui sotsiaaltöö valdkonna käepikenduseks olemise üle, sest raamatukogud on reeglina madala lävepakuga asutused, kuhu inimesed tulevad hea meelega ja on seetõttu heaks ennetuspartneriks nii vaimse tervise teemadel kui muudel sotsiaalvaldkonda puudutavatel teemadel.

Samuti oli Põhja-Pärnumaa raamatukogu juhil võimalus tutvustada Põhja-Pärnumaa raamatukogusid ja Vändra Kunstigaleriid Integratsiooni SA Keelesõbra programmi Zoom kohtumisel, kus iga kohtumine läheb nõ eetrisse Eesti erinevatest paikadest ja tutvustab mingit kindlat asutust. Seeläbi oli võimalus tutvustada ka Eesti Raamatu Aastat eesti keelt mitte kõnelevatele inimestele ja seda mitte ainult Eestist.

Libatse raamatukoguhoidja poolt on loodud piirkondliku endise Edasi kolhoosi ajalugu kajastav Facebooki leht „Libatse-kandi ajalugu“. Pärnu-Jaagupi raamatukogu poolt on loodud Facebooki grupp „Nii oli kord Pärnu-Jaagupis“, mis kajastab alevi ajalugu.

Uulu uus raamatukogu juhataja lõi raamatukogule Facebooki konto ja hakkas lisama uudiskirjandust lugejaportaalis lugeja.ee Uulu raamatukogu lehele.

6.2 Väljaannete publitseerimine

- Visas, Krista. [Pärnakad loevad meelsasti eesti kirjandust](#). Pärnu Postimees, 27.02.2025
- Visas, Krista. [IFLA auhinnasadu parimatele turundajatele](#). Raamatukogu, nr 4 2025, lk 28-29
- Visas, Krista – ettekanne Kaunases Balti raamatukogude kongressil (CoBal12) „*Client Journey and Evaluation of Satisfaction – Why and How?*“
- Klaus, Triinu ettekande Pärnu Keskraamatukogu lastetööst raamatukoguhoidjate kutsekoolitusel
- Krista Visas juhtis WLIC-il Astanas [IFLA PressReader International Marketing Award Ceremony](#)’t
- Pärnu Keskraamatukogu Kesklinna raamatukogus salvestati juuni alguses ka ERRi kirjandussaade [Ridade vahel](#), kus peategelaseks oli Pärnust pärit kirjanik Indrek Koff, raamatukogu tegemistest rääkis direktor Krista Visas. Saade oli eetris oktoobris ja on järelvaadatav Jupiteris.

- [Pärnus avatud linnaruuminäitus kutsub luureretkele läbi linna](#) ERRis
- Pärnu Postimees 14.01.2025 [Mai raamatukogu avamisest uutes ruumides.](#)
- Raudsepp, Rita, Tanilsoo, Merle. Õnne, [Lasteraamatukoguhoidjad kohtusid Viljandis ja tähistasid ümmargust tähtpäeva.](#) Raamatukogu, nr 4 2025, lk 40
- Michelis, Ene. [Tori valla raamatukogudes on käimas sündmusi täis aasta.](#) Tori Valla Teataja nr 4 (92) 2025
- Michelis, Ene. [Loome lugemiskultuuri ja uusi kohtumisaiku.](#) Tori Valla Teataja nr 12 (100) 2025

7 Eesmärgid tulevaks aastaks

Üldistavalt on paljude väikestes kohtades asuvate raamatukogude eesmärk jääda avatuks, sest mure elanikkonna vananemise ja sellest tuleneva külastatavuse vähenemise osas on suur. Samas on mitmetes väikestes asulates haja-asustuse piirkondades just raamatukogud veel ainsad ühiskondlikud asutused, mis avatuks on jäänud.

Pärnumaa raamatukogude üheks eesmärgiks on olla valmis uue raamatukoguprogrammi ÜÜRS kasutuselevõtuks. Selleks tuleb korrastada fonde, kanda maha aegunud kirjandust, korrastada nii bibliokirjed kui lugejaandmed. Varustada kogud unikaalsete vöötkoodidega.

Lasteteeninduse pool algab 2026. aastal Nukitsa konkursiga. Koostöös õpetajatega on eesmärgiks tuua võimalikult palju lapsi ja noori tutvuma kahe viimase aasta algupärase lastekirjanduse 100 parima raamatuga.

Pärnu Keskraamatukogu Audru raamatukogus on kavas remont, Kesklinna raamatukogus jahtusseadmete renoveerimine ja I korruse valgustite uuendamine.

Lääneranna valla raamatukogu kõige suurem soov on säilitada raamatukoguteenus piirkonna elanikele ja arvutipark välja vahetada. Varblas on eesmärk inventuur läbi viia. Lihula loodab kiirendist saada toetust raamatukogu ruumidesse uue LED valgustuse jaoks.

Saarde valla Surju raamatukogul on planeeritud pisiremont, sisustuse uuendused, ruumide korrashoiuks kaasaegsemad ja tõhusamad töövahendid.

Tori vallas on eesmärgiks Tammiste haruraamatukogu avamine ning RFID-lahenduse kasutuselevõtt, et tagada kaasaegne iseteenindus ja tõhus teavikute ringlus. Urge välis teeninduspunkti tööle rakendamine koostöös MTÜ-ga Urge Sõprade Selts, et parandada

teenuste kättesaadavust maapiirkonnas. Uue 0,5 ametikoha loomine Tammiste ja Sindi haruraamatukogude vahel jagamiseks, et tagada parem töökorraldus ja teenindusvalmidus.

Eesmärgiks on Tori haruraamatukogu tagasikolimine renoveeritud ruumidesse ning kohapealse fondi inventuuri läbiviimine kolimise käigus. Sauga raamatukogu sünnipäeva tähistamine 2026. aastal koos kogukonda kaasavate ettevõtmistega.

Plaanitud on jätkuvalt ka Tori valla jutuvestmispäeva Tori Lori eestvedamine, et toetada lugude jutustamise traditsiooni ning pakkuda peredele kvaliteetset kultuuriprogrammi.

Põhja-Pärnumaal on eesmärk leida lahendus Libatse raamatukogu ruumide probleemile.

Kuna 2025. aastal Häädemeeste raamatukogude ühendamist ei toimunud, siis Uulu ja Võiste raamatukoguhoidja loodab, et 2026. aastal ühinemine toimub ja uus valitav direktor leiab lähiajal võimaluse, et taastada Uulu Raamatukogule täistööaeg ning panna valla raamatukogud toimima ühtse meeskonnana.

Häädemeeste raamatukogu ootab maja remonti, et vahetataks välja aknad, paigaldataks uus ventilatsioon ja invakaldee. Raamatukogu teeb ka plaane oma 100. juubeli tähistamiseks.

Kõigi Pärnumaa raamatukogud kindlaks eesmärgiks on teha jätkuvalt koostööd oma koostööpartneritega ning leida juurde ka uusi koostöövorme.

Pärnumaa raamatukoguhoidjad panustavad ühiselt valdkonna arengusse ja on ka aktiivsed ERÜ liikmed.

Usume, et vaatamata kavandatavale raamatukogude reformile säilib Pärnumaa raamatukogude ühtne võrgustik ja jätkub tõhus omavaheline koostöö.

Kõik Pärnumaa raamatukoguhoidjad ootavad, et saabuks selgus uue seaduse osas.

Koostajad:

Marina Jantson, Pärnu Keskraamatukogu teeninduse peaspetsialist

Regina Ester, Pärnu Keskraamatukogu koolituse peaspetsialist

Krista Visas, Pärnu Keskraamatukogu direktor

/allkirjastatud digitaalselt/